

Tabora

¡Libres del mundo, uníos! Por Dios, Pueblo, y Patria!

1971

EL FORTIN

Št. 8

TABOR je glasilo Združenih slovenskih protikomunistov • TAVOR je lasti in vestnik Zveze D. S. P. B. Tabor • Mnenje Z. D. S. P. B. Tabor predstavljajo le članki, ki so podpisani od glavnega odbora Zveze. • Izdaja ga konzorcij. Predsednik inž. Anton Matičič. • Urejuje uredniški odbor; odgovorni urednik Adolf Škrjanec, za lastništvo Ivan Korošec, upravnik Božo Šušteršič.

—:—
TAVOR is the voice of the Confederation Tabor of the United Slovene Anticommunists

—:—
TAVOR es órgano de la Confederación Tabor de los Anticomunistas Eslovenos Unidos. • Director: Ing. Antonio Matičič, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires Argentina

—:—
Imprenta: Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados Unidos 425, Buenos Aires, Argentina, T. E. 33-7213

—:—
Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 1.109.310

—:—
Naročnina: Južna Amerika 10 pesov Ley 18.188, odn. enakovrednost v dolarju; USA in Kanada 4.— dolarje letno, zračno 7,00 dolarjev; Anglija in Avstralija 1 funt šterling; Evropske države 3 dolarje.

—:—
Naročila, reklamacije, nakazila, dopise in ostalo pošto pošiljajte na naslov: inž. Anton Matičič, Igualdad 1110, José L. Suárez FNGBM, Pcia. de Buenos Aires, Argentina. Telefon: T. E. 796-7513.

NASLOVNA SLIKA

Ko so se po vetrinjski žaloigri razpršili pastirji, je osirotelemu narodu slovenskih poštenjakov v bedi begunskih taborščic ostala očetovska opora Bogu — Narodu — Domovini do zadnjega diha zvestega škofa-mučenca dr. Gregorija Rožmana. Zato nam je tudi v današnji zmedi pojmov njegov vzvišeni lik svetel kažipot v smer, ki smo jo nastopili v letih groze pod navalom krvavih lakajev Stalinove komunistične mednarodne zarote, in s katero smo vsemu svobodoljubnemu človeštvu dali mogočen zgled: Svobodni sveta, združite se! Za Boga — Narod — Domovino!

P O R A V N A J T E N A R O Č N I N O !

Svobodni sveta,
združite se!
Za Boga,
Narod, Domovino!

Agosto 1971

BUENOS AIRES

August 1971

CHINA EN AMERICA LATINA

En la época de la „revolución cultural“, China se encerró en sí misma y todos sus embajadores (salvo el de Egipto) fueron llamados a Pekín. Desde hace varios meses, se asiste a un fenómeno inverso: China envía a casi todas partes a sus emisarios diplomáticos y comerciales, incluso a países que fueron blanco de los ataques chinos desde hace más de diez años, como la Yugoslavia de Tito, por ejemplo.

Es normal que en el cuadro de esta nueva política china, no hayan olvidado a América Latina. Una muestra de este interés chino por América Latina es el envío de delegaciones comerciales a Chile y al Perú.

La delegación china llegó a Santiago el 7 de abril, como consecuencia del reconocimiento del gobierno de Mao Tse-Tung por el Dr. Allende, hecho público en enero de este año. Esta delegación de seis miembros, encabezada por el ministro adjunto de Comercio Exterior, Chu Hua-min, inició las conversaciones sobre la intensificación de los cambios comerciales, que condujeron al acuerdo firmado el 20 de abril.

Al día siguiente la delegación china se dirigió al Perú, que todavía no reconoció al gobierno de Mao Tse-Tung y que continúa manteniendo relaciones diplomáticas con el régimen de Chang Kai-Chek. A esta delegación de seis miembros se unió un grupo especial de expertos procedentes directamente de Pekín y el 28 de abril se firmó un acuerdo comercial, el cual revela su aspecto económico y al mismo tiempo político. Económicamente, las dos partes expresan el deseo de otorgarse mutuamente el trato de nación más favorecida y de concluir un contrato preciso, lo que corresponderá a una delegación peruana enviada con este fin a Pekín. Políticamente, la China comunista reconoce como justa la reivindicación peruana de extender hasta las 200 millas sus aguas territoriales. En contrapartida, es muy posible que el Perú reconozca la China comunista, convirtiéndose así en el segundo país de América Latina en hacerlo.

Esta iniciativa china en América Latina sigue en realidad la misma línea de conducta que en otras partes: estar presente en todos los países

donde lo están los soviéticos y establecer contactos con las naciones que Moscú ha reconocido de una u otra forma, ya se trate de los Estados Unidos, hasta ayer "un tigre de papel" para Pekín, o Yugoslavia, que era para los chinos "el centro mundial del revisionismo", o Chile, donde el gobierno marxista llegó al poder por la vía electoral, es decir, un método que hasta ahora era rechazado y condenado por Pekín como algo ilusorio y contrarrevolucionario.

F. S.

OBISKI ALI ROMANJA

Ne oziraje se na besede, ki jih uporabljamo, bodisi da so to obiski ali romanja, imajo svoj gotov pomen. Lahko jih smatramo za osebne, ideološke, poli ične ali celo verske, je težko, ali sploh nemogoče vedno najti njih rešničen namen. To pa se dogaja iz čisto enostavnega razloga, ker ni mogoče razbrati notranjosti človeka ali ljudi, ki na take obiske in romanja hodijo, kaj od njih dejansko pričakujejo, odnosno, koliko bi z njimi koristili svojim morebitnim skritim interesom.

Mnogo bolj primeren se mi zdi izraz: obisk! Ta namreč nima tako določenega pomena kot romanja, in z njim svobodnejše razpolagamo. Ne bom se spustil v problem obiskov Slovenije in Jugoslavije, ki imajo tako različne motive, kolikor in kakšni so tisti, ki tja hodijo. Ni mogoče zanikati, da so nekateri, kolikor in kakšni so tisti, ki tja hodijo. Ni mogoče zanikati, da so nekateri neopravičljivi, absolutno nepotrebni in naravnost žaljivi; ne za nas, ki živimo, temveč za tiste tisoče med in po revoluciji nedolžno pobitih ljudi, ki nimajo niti poštenega groba.

Ne gre tu za ljudi, ki smo bili samo žrtve, ali če hočete sužnji demon; gre za ljudi, ki so nas vzgajali, vodili, učili, navduševali za žrtve, za obrambo Cerkev (očitno so jo smatrali samo za organizacijsko strukturo), za obrambo domovine in naroda. Očitno pa so s tem mislili samo nase, ker ta "narod" in "cerkev" hočejo zopet "reševati" v sedanjem "realizmu", da tako zasujejo še zadnji grob Vetrinja... Slovenija samo še obstoja — jutri! Ob grobu zadnjega celjskega grofa Ulrika so zapisali: „Danes grof celjski in nikdar več!“

Zadnjih 30 let opazujemo veliko razliko ne samo na političnem, temveč tudi na ideološkem polju. Tedaj je Cerkev odločno zavračala komunizem (pri nas je bilo to še posebno ostro), danes pa je nasprotno. Z ozirom na naše razmere je vsakemu jasno, da je treba likvidirati emigrantski protikomunizem. Najbolj tragično pa je to, da to delajo isti ljudje, ki so tisti protikomunizem sami ustvarili...

Kdor se svoje preteklosti sramuje, je ni vreden. Kdor pred njo poveša

oči, ni imel čistih namenov. Kdor molči, ko bi moral spregovoriti, ni svoboden človek; in kot tak je sam orodje drugih, za njih cilje in interes in bi se zato moral umakniti s pozornice.

Obiski pa so še bolj pestri, ako pogledamo v svetovno politično areno, v kateri igra tako spretno akrobatstvo nekdanji avstrijski narednik — Josip Broz-Tito. Brez dvoma nadkriljuje svojega učitelja Stalina, kateri ni nikoli zaupal kapitalističnim varnostnim ukrepom, da bi obiskal svoje zaveznike; niti tedaj, ko so mu reševali Sovjetsko zvezo in mu pomagali graditi njegov imperij.

Toda če pomislimo na dejstvo, da je bil ta politični akrobat med ostalim povabljen tudi na obisk v Združene države po prvem in edinem „kato-liškem“ predsedniku ZDA Kennedyju, ki je istočasno vodil vojno „proti komunizmu“ v Vietnamu in propadlo invazijo na komunistično Kubo, zraven pa gostil najbolj krvavega diktatorja za Stalinom, potem šele začnemo razumevati politično „moralo“, katera postaja tudi v naši emigrantski „politiki“ tako merodajna.

Krona uspehov Titove politične akrobacije pa je prav gotovo obisk predsednika ZDA Nixona v Jugoslaviji. Emigrantsko časopisje se z njim ni kaj dosti ukvarjalo, ker bi pač morali priznati, da politična emigracija sploh ni sposobna, da bi se vsaj v eni stvari skladala, da bi namreč na mednarodnih forumih dosegla javno obsodbo povojnega klanja ki so ga zagrešili jugoslovanski komunisti. Ta emigracija bi pač morala spoznati, da je nacionalni separatizem v svetu popolnoma brez pomena in vpliva na politiko velikih le toliko, v kolikor jim tak separatizem direktno koristi. V tem primeru pa je tipičen primer obisk predsednika Nixona v Jugoslaviji. Nauk, kaj je realistična politika velikih.

Vsi vemo, da je predsednik Nixon obiskal Beograd (Srbija) in Zagreb (Hrvatska). Šel je celo blizu Slovenske meje v Kumrovac, kjer naj bi se rodil Josip Broz. V Slovenijo ni šel! In zakaj ne? Odgovor sem dobil iz poročila na televiziji, kjer je poročevalec rekel, da bo predsednik Nixon obiskal Jugoslavijo in Beograd, ki je v Srbiji, kateri narod je dominanten v Jugoslaviji. Obiskal bo tudi Zagreb, ki je prestolnica republike Hrvatske, katera je bolj zapadno in demokratično usmerjena... O Sloveniji ni bilo ene same besede!

Iz tega lahko izluščimo zelo preprost zaključek: Beograd je prestolnica Jugoslavije in Srbije, ki vodi vso politiko. Obisk je torej popolnoma na mestu. Zagreb pa je glavno mesto uporne, nekoč protizavezniške „Nezavisne države Hrvatske“ z vsem njenim nacionalnim separatizmom, ki nadkriljuje celo ekstreme. V tretjem svetovnem konfliktu v balkanskem sodu smodnika bo namreč brez dvoma uporna Hrvatska igrala važno vlogo; po vsem sodeč tako važno, da tudi ameriška politika hoče ob njej postaviti svoje interese. Z drugo besedo: V politiki ni morale, so samo interesi! Računati je treba z voditelji in uporniki; s kimavci in hlapci se ni vredno ukvarjati... Zадnje pa je razlaga, zakaj predsednik Nixon ni obiskal Slo-

venije, kot je za njim ni obiskal po svojem potovanju po Jugoslaviji bivši ameriški vojni minister in sedanji predsednik Mednarodne banke g. McNamara. Obiskal je vsa mogoča mesta, samo Slovenije ne!

Tako važno vojaško pot pomenijo ljubljanska vrata, pa so za Nixona očitno brez pomena. Medtem pa je ob svojem času Slovenijo obiskal „tovariš“ Hruščev... Ta je bil vsekakor boljši politik, zavedajoč se dejstva, da so v obupnih situacijah dajalci krvi tisti, ki bolniku rešujejo življenje...

Nekje sem videl zapisano da je izjavil sedaj že pokojni in najspodobnejši ameriški general iz druge svetovne vojne George S. Patton (ki je bil zelo protisovjetsko usmerjen in je končal v avtomobilski nesreči, podobno kot „uporni“ poljski general Sikorski v letalski): „Ni junak tisti, ki pade za domovino! Junak je tisti, ki pridobi druge da padejo za njegovo domovino!“

Vse to pa je malenkost v primeru s še z bolj — za konservativce in idealiste obeh taborov — drzno Titovo akrobacijo: obisk papeža Pavla VI. Sam Stalin je moral stiskati pesti v nemoči groba zunaj Kremlja ko je videl svojega najboljšega učenca, komunističnega buržuja v fraku in cilindru klanjati se belo oblečenemu papežu...

Priprave za ta obisk Tita pri papežu so se vršile več let; vsaj tako dolgo kot je star „spor“ med protikomunističnimi borci... (Kdor ne verjame, naj se bežno poglobi v preteklost. Pred leti sem nekje zapisal, da so za sporom v borčevski organizaciji „tovariši“ z raznimi dr. Končani...)

Komunisti v slovenski politično-ideološki emigraciji očitno niso mogli infiltrirati svojih ljudi edinole v domobransko oz. protikomunistično organizacijo borcev. Zato je bilo potrebno najti druga pota, ki so v politiki dosegljiva. V Ameriki je poznan izrek: „Ako nasprotnika ne moreš premagati, se mu pridruži...“ „To je sicer pasja logika, dostikrat pa vodi do osebnega cilja, kateri je za mnoge ljudi edini važen.“

Obisk Tita pri papežu bodo doma in v emigraciji zopet zavili v bleskeč čokoladni papir, zavedajoč se dejstva, da blesk „otrokom“ omamlja vid, čokolada pa zapira usta... Sklicevali se bodo na modrost, diplomacijo, na ljubezen do bližnjega, ki je lahko tudi ateist (nekoč je bilo drugače!), da je po vsaki vojski treba pokopati mrliče, in pa, da brez sodelovanja in razumevanja svet ne bo dolgo obstojal... Lahko je to res; vprašanje je samo, v kaj kdo verjame!

Z ozirom na to pridemo do zaključka, da živimo v času ohromelega krščanstva in v konservativni Vzhod (Peking) in napredni Zapad (Moskva) razklanega komunističnega imperija. Ta razkol je ustvaril razne sekte izmov, npr. Titoizem, Dubčekizem itd. Med prvim in drugim je razlika. Prvi je produkt starih banditov ki so s pokoli prišli na oblast. Drugi pa je produkt mlajše generacije, ki nima krvavih rok. V nobenem slučaju pa ne gre za uničenje Marksove filozofije, ampak za njeno tolmačenje. To je isto, kot med kristjani različnih ver in sekt. (Nas so učili, da so protestantje krivoverci; naše otroke pa učijo nasprotno...)

Razkol v komunističnem imperiju še zdaleč ne pomeni uničenja komu-

nistične filozofije. Z drugo besedo: Razklani rimski imperij je propadel; ni pa propadlo v sekle razdeljeno krščanstvo. Ali kratko: telo je lahko ubiti; duha nikoli!

Tega se tudi Titovci dobro zavedajo. Staro strukturo so podrli. Pobili so stotisoče, duh pa je ostal. Živi, dokler ga ne bo uničil čas, ali zakrila tuja zemlja. Vedo pa tudi, da je tudi duh mogoče spreminjati z znanstvenim posegom v možganske celice — temu pravijo znanstvena razvojnost —, iz katerih vodijo vlakna v brezpogojno pokorščino, pa po neizhodnih hodnikih labirinta takoimenovane filozofije v tiho, brezpogojno kapitulantstvo...

Vsekakor bodo posledice obiska kumrovskega ministranta na večer življenja pri papežu segale dalje kot si marsikdo misli. To že čutimo sedaj, še bolj pa bomo čutili v bodoče. Tito ni šel v Rim k Petrovem namestniku samo po ključke za pot v nebeško kraljestvo...

Takoj za to novico smo izvedeli še drugo: Predsednik Nixon je ob svojem obisku Jugoslavije povabil Tita na obisk v Washington in Tito je seveda vabilo sprejel. Ne bil bi preveč presenečen če bi Titov obisk padel v čas blagoslovitve slovenske kapele v Washingtonu in bi tisto prireditev posetil tudi — Tito! To bi bila odlična prilika za nekatere slovenske „politične“ emigrante, da bi ga — kot njegovega namestnika Milovana Djilasa — vljudnostno obiskali in pozdravili, pa se mu osebno zahvalili, da je dal poklati (likvidirati) „njihovo“ vojsko! Končno: politika je politika; klobase so klobase, ne glede na mesarjevo moralo...

Poleg ZDA bo Tito obiskal verjetno tudi Kanado. (Po prvi svetovni vojni je nosil kanadski pasaport kot naturaliziran kanadčan jugoslovanske narodnosti pod imenom: Sfidijon Mekaš. Ime menda zveni po madžarsko.) Morda bo obiskal nekdanje kanadske prostovoljce (rdeče) v španiji, katerih je poleg Francije največ dala Kanada. (Z enim izmed njih sva pred leti veliko govorila. Trdil je da je v španiji večkrat videl Tita ki da je tam bil komandant brigade.) Poročevalec pa ni povedal, če je Tita povabil kanadski zunanji minister g. Sharp, ko je bil na obisku v Beogradu.

Jugoslovanska politična emigracija bo po teh obiskih lahko zapisala na svoj prapor: „Počivaj v miru!“

SVET NI PRVIČ V ZGODOVINI POGREZNJEN V TOLIKŠNO TEMO
ZMEDENIH POJMOV. — TODA ZA RAZLIKO Z DRUGIMI DOBAMI
SO NAŠI DOMOBRANCI ŠE O PRAVEM ČASU VSEMU SVOBODO-
LJUBNEMU ČLOVEŠTVU PRIŽGALI ŽARKO LUČ REŠITVE: SVO-
BODNI SVETA, ZDRUŽITE SE! ZA BOGA — NAROD — DOMOVINO!

Finska – zelena oaza na robu rdečega ognjenika

(1971)

Finska, dežela gozdov in 70.000 jezer ter 4,6 milijonov tihih ljudi, je bila že od pamtiveka znana po svojih izbornih vojaki. Švedska je bila do l. 1721 velesila, ki so jo držali pokonci finski vojaki. In finski vojaki so enkrat celó zasedli Moskvo, ko so prišli na pomoč svojemu zavezniku. Pred približno sto leti se je finska garda borila v Bolgariji proti Turkom v okviru ruske vojske. Finci v švedski vojski so se v tridesetletni vojni borili proti Hrvatom, ki jih je katoliška Avstrija vrgla v boj za svojo vero. Vele-sile raje operirajo z malimi tujimi narodi. Célo svojo zgodovino so se Finci morali braniti proti Rusom. Danes je Finska edina ruska sosedka v Evropi, ki je še svobodna država. In nihče ne vé, koliko časa se lahko še ohrani.

Finska kot država se pojavi šele ob koncu prve svetovne vojne na razvalinah carske Rusije, katere avtonomna velika kneževina je bila od l. 1808 do l. 1918. Vse ostale podobne države so izdihnile zaradi okužene ogromne sosedo (Ukrajina, Transkavkazija, Estonija, Latvija, Litva).

Porodne bolečine so dobile obliko državljanske vojne med belimi in rdečimi. Nemci so pomagali belim. Izšolali so jim lovski bataljon v pruski vojski. Malo je manjkalo, da ni nemški princ postal finski kralj. Samo poraz Nemčije je to preprečil. Kasneje so dali Fincem v pomoč tudi svojo nemško vojsko, ki se je izkrcala na dveh točkah južne obale in vdrla v notranjost; a na zahtevo generala **Mannerheima** šele po odločilni zmagi belih nad rdečimi. Rdečim so pomagali Sovjeti. Disciplinirana bela vojska pod poveljstvom carskoruskega generala **Mannerheima** je v kratkem zmagala kljub premoči rdečih 3:1. Rdeči so imeli anarhijo, pijanstvo, vsepovsod kolektivno vodstvo, ni bilo oficirjev. Sovjetskih svetovalcev niso razumeli. Komunistični agitatorji so zbežali v Sovjetijo, pustivši na cedilu svojo več ali manj nepismeno vojsko. Vodstvu partije so sledili tisoč; nevednežev. Vsi razen **O. V. Kuusinena** so izginili. Le majhen del ujetih je bil ustreljen ali obsojen, večina pa po vojnem ujetništvu puščena na svobodo. Komunizem ni bil fizično uničen. Z „nezgodami pri delu“ so tolovaji terorizirali patriot-ske delavce. Nezadovoljstvo kmetov je sprožilo njihov marš v Helsinki v parlament, kjer so na zahteve tisočeri kmetov v povorki prepovedali komunistično stranko. Partija je nadaljevala z delom v ilegali do konca vojne, nato pa je spet prišla na dan močnejša kot kdajkoli prej. Približno četrtina volivcev je glasovala za „uboge in zatirane“. „Mučeništvo“ jim je zelo pomagalo.

Pred vojno Finski ni bila dana možnost nevtralnosti, po drugi strani

pa je tu bila strahovita antiruska histerija. Sporazum Molotov—Ribbentrop jo je prepustil Sovjetom skupaj s polovico Poljske in z baltskimi državami (Estonijo, Latvijo in Litvo).

Sovjeti so izzvali vojno in prvi napadli, a obtožili so Finsko za agresijo (Hitler pa Poljsko). Sovjeti so planirali zasedbo Finske v dveh tednih; s parado zmage v prestolnici Helsinki. Vojakom so ukazali, naj se ustavijo ob švedski meji. Fincem so tudi skuhalo rdečo finsko vlado v mestecu Terijoki na čelu s „tov.“ Kuusinenom (član Kominterne, desna roka Stalina).

Pred vojno so deževale grožnje in teritorialne zahteve; in Mannerheim bi bil raje popustil, toda **preprosti narod ni dovolil nobenih umikov.**

Okrog stodnevna **zimsko vojna** (talvisota), v kateri je bila Finska **popolnoma** sama, ni bitno spremenila položaja. Po premirju je sledila druga vojna, v kateri je bila demokratična Finska prisiljena biti na strani nacistične Nemčije, kateri ni hotela izročiti Židov. To je bila **edina** možnost, Finska je z nadčloveškimi naperi zdržala na bojišču do l. 1944, nato pa je morda napravila najpametnejši korak v svoji zgodovini: sklenila je **separatni mir** s Sovjeti in ostala živa in zdrava. Primorana je bila z borbo **vreči** Nemce iz Sev. Finske (Laponske), ki so jo nacisti za kazen do tal požgali.

Povojna Finska je imela nekaj let vlado narodne fronte. Komunisti so že imeli v rokah notranjo upravo (policijo). Vršile so se nočne aretacije in bili so inscenirani sodni procesi ter predaja važnih jetnikov Sovjetom ponoči z letali. Dogodile so se vrnitve tisočernih beguncev in vojnih ujetnikov, ki bi raje ostali tu. Po prisilni vrnitvi so vsi izginili brez sledu (Estonci, Rusi, kozaki itd.). 1200 Rusov je zato ušlo na švedsko, a jih je švedska izročila Sovjetom (obenem 146 Baltijcev).

Finski komunisti so pripravljali prevrat, a si niso bili edini; in patrioti so za to zvedeli in izvršili protiukrepe. Sam minister policije **Leino** je telefoniral načelniku gl. stana generalu **Sihvo** in izdal načrt. Ubogi Čehoslovaški je tedaj spdetelo in še ne najde poti nazaj. Finski koristi dejstvo, da jo ima SZ kot svojo izložbo; kot reklamo za mirno koeksistenco držav z različnimi sistemi. Dokler to traja, smo varni.

Finska je izgubila okr. 10% površine (Karelijo) in dobila pol milijona beguncev (Karelcev) ter morala plačati vojne odškodnine v materialu, s katerim bi napolnila vlak dolg od Madrida do Helsinki. To pa je primoralo Finsko zgraditi mogočno industrijo, ki še nadalje uspešno dela za Vzhod (ladje, papir, stroji za papir, mlečni proizvodi, gradnje). Po življenski ravni je revna Finska na čelu sveta; ne vem, ali je 14. ali pa 16. država na svetu. Skoraj vsakdo ima avto, TV, telefon, stanovanje, poletno hišico in vrt, gozd ali obalo.

Toda ljudje imajo slab spomin... Po dvajsetih letih je bila KP spet na vladi; a je pravkar odstopila, minirajoč gospodarstvo s štrajki, od katerih imajo delavci in delodajalci ter vsa Finska ogromno škodo. Čim tolovaji niso več v vladi, že lajajo, da je to reakcionarna vlada. Prezident **Kekkonen** javno obžaluje, da so „tovariši“ zapustili vlado in jih kliče nazaj, a brez

uspeha. Upa, da spet pridejo v vlado po volitvah. Kako to misli, nihče ne razume; kajti pri vsakih volitvah rdeči dobijo vedno manj glasov (padli so na 16% v korist konzervativcev).

Zadnja leta Finska ves čas drči na levo. Prezident Kekkonen, ki je začel kot domobranec, končuje kot prokomunist in kot vladar, ki vlada že kar 18 let. Že tretjič zaporedoma je izbran s pomočjo Moskve; toda na umazane načine. Na položaje imenuje skrajno nepopularne tipe; ravno tiste, ki so najbolj umazani. Gangster Aarre Simonen je n. pr. postal njegov pravosodni (!!!) minister. En poveljnik rdeče tajne policije je postal ban, drugi pa sedanji pravosodni minister.

Finska se na zahtevo prezidenta mora odreči od gospodarskega sodelovanja s Skandinavijo (Nordek-plan), ko se že več let razpravlja o tem in je treba samo še podpisati gotovo pogodbo. To je zelo razjarilo Fince. Pa ne samo to. Finska objavi svetovni natečaj za zgraditev atomske elektrarne. Nato pa, ko so ponudbe in tuji zastopniki že tu, po hudem tekmovanju meni nič tebi nič prekliče natečaj. Nato pa podpiše nakup atomske centrale v Moskvi. Električne lokomotive tudi naroči v Moskvi, pa čeprav so tako slabe, da jih SZ zase kupuje v Zah. Nemčiji. Ima pa Finska odlično tovarno lokomotiv Lokomo v mestu Tampere, ki je imela čast vreči svoje načrte na smeti.

Radio in TV sta v krempljih rdečih. Tisk je vedno bolj oportunističen. Vanj pristni desničar skoraj ne more prodreti. Lenina že proglašajo za očeta finske neodvisnosti. Moskovski dopisovalci od časa do časa napadajo v „Pravdi“ ali „Trudu“ finske časopise in knjige ter organizacije (rez. oficirje, desn.). Konzervativci so diskriminirani. V tem daje zgled sam Kekkonen.

Zmaga desnice na volitvah ni niti najmanj vplivala na sestavo vlade, kajti komunisti najdejo dovolj desnih oportunistov med agrarci, liberalci in švedi. Nepravičnost pa deluje kot bumerang: opozicija, oz. **desnica vez čas raste in polagoma zmaga v močno infiltriranih mladinskih organizacijah.** Akcija rodi reakcijo. Bliža se obračun. Škoda le, da se ljudje ničesar ne naučijo od zgodovine. Napake se ponavljajo.

Finci niso ateisti, pa tudi pobožni niso. Cerkve so zelo prazne. So pa mnogi finski inteligenti mnenja, da je sam Bog ohranil Finsko, ki je bila že večkrat v katastrofalni situaciji popolnoma brez upov.

Edino, kar obžaluje ameriški prezident, je to, da Fincev ni 300 ili 400 milijonov.

**ČIM BOLJ GLUHA POSTAJA NOČ ZMEDENIH POJMOV SODOBNOSTI, TEM BOLJ GROMKO DONI IZ NEZNANIH MNOŽIČNIH GROBOV NAŠIH SLOVENSKIH DOMOBRAŃSKIH JUNAKOV EDINI ODREŠILNI
KLIC: SVOBODNI SVETA, ZDRUŽITE SE!**

NEPOZABNIM V SPOMIN

Ponoči so me privlekli v bunker. Do takrat je bil še skoraj prazen; le trije, štirje so ležali na tleh. Poznal sem samo enega; bil je **Krajnik Ivan** iz Godešča. Kolikokrat smo skupaj vasovali pri dekletih! On, Polde in jaz; vsi trije zgovorni, vedno nasmejani vsi trije smo radi prepevali.

„Kaj si ti prišel sem? Saj te v Vetrinju nisem videl?“

Nekaj dni prej je šel na Koroško in tam so ga partizani zajeli in pripeljali nazaj. Ko mu povem, da so nas Angleži vrnil, je samo še vzdihnil; nisva več govorila. Štirinajst dni bunkerja je imel za sabo; uničili so ga in zadnji up sem mu vzel še jaz, ko sem mu povedal, da so nas vrnil.

Ko so privlekli še nekaj novih za menoj, so one štiri odvedli. Šel je tudi Ivan. Kam so jih dali, ne vem; — v kako drugo sobo. Pozneje je bil še v šent Vidu — kakor sem pozneje izvedel — od tod je šel v Kočevje ali kam drugam. Ni smel živeti, čeprav mu niso mogli nič očitati, ker ni bil rojen za vojaka. Kar je imel nad sabo, je bilo to: Bil je pošten, pa protikomunist.

Vedno znova so se odpirala vrata, vedno nove so vlačili, vedno bolj se je napolnjevala ječa. Vse sem poznal, saj so bili sami fantje in moške iz naše in bližnjih domobranskih postojank: Škofje Loke, Gorenje vasi, Črnega vrha; iz drugih gorenjskih postojank so bili le poveljniki. Tudi iz Lučin jih je bilo nekaj. Vsi pretepeni in krvavi so prihajali skozi vrata in zjutraj, 30. maja 1945 smo se morali prešteti; — bilo nas je 174. In bunker ni bil velik; morda 4—6 metrov v premeru; okrogel; stara morda stoletna grajska ječa.

Včeraj zjutraj smo bili še v Vetrinju; vsi ponosni, korajžni in veseli. Saj vojak je vedno vesel, če se kam odpravlja; če gre v borbo, ali v skoro gotovo smrt, vedno je vesel. Zaveda se: če je vojak, mora biti vesel, korajžen; če ne, pa ni vojak. Prav posebno je to veljalo za domobrance; saj so tako ljubili domovino!

174 nas je bilo v bunkerju; skoro lahko rečem — elita gorenjskega domobranstva. Moške in fantje... Če bi nas pred mesecem postavili skupaj, kakšna moč bi bila, kako nepremagljiva četa! Tu si nismo mogli ničesar pomagati. Skoraj da nismo govorili med seboj. Enkrat ali dvakrat je nekdo začel moliti naprej, pa so mu le nekateri odgovarjali.

Home Janez iz Žirov je bil poveljnik domobranske postojanke v Gorenji vasi in nam je vlival poguma in tolažbe. „Da, pobili nas bodo; vse nas bodo robili. A ideja naša bo zmagala! Ti zločinci ne morejo dolgo vladati.“ Nihče mu ni odgovoril, ne potrdil, ne oporekal. Morda je govoril namesto vsakega izmed nas. Pogledali smo ga; kaj smo mislili — ali smo sploh kaj mislili; ali smo se sploh zavedali, kje smo? Prehitro so se vrstili dogodki, tako hitro, da jim še z mislijo nismo mogli slediti.

Včeraj še tako petje v Vetrinju, ko smo se poslavljali od domačih, prijateljev in znancev. Tako mirnih src, tako brez skrbi za nas same. Saj so bili Angleži naši zavezniki. Samo ena skrb je bila nad nami. Kaj komunisti delajo z narodom? Koliko jih bodo še pobili, preden se vrnemo? Koliko naši ljudje trpe? Zato pa, čimprej v Italijo, da nas tam ponovno oborože; in potem gremo nazaj v borbo za drago domovino, da jo osvobodimo rdečih zveri.

Toda ko smo se odpeljali s kamioni iz Vetrinja, so nam že dali misliti angleški tanki, ki so nas spremljali. Ko se vozimo skozi Maria Rain, potem po ovinkih navzdol proti Dravi (tu smo videli še polno orožja, ki smo ga pred tremi tedni zmešali proč), pred nami Karavanke, so že padale opazke: „Kaj? Ta cesta vendar ne pelje v Italijo! Kaj? Nas peljejo morda nazaj v Jugoslavijo?“ Pa so že nekateri vedeli, da tudi onkraj Drave pelje cesta proti Beljaku; morda preko Celovca ni mogoče iti, morda je tukaj bližje...

Res smo po prekoračenju Drave zavili proti zapadu v smeri Beljaka... S hvaležnostjo smo se ozirali po onih, ki so prej vedeli za to pot. Tako smo se precej pomirili, vsaj jaz, edino na tanke je padla še kaka opazka.

V vasi Rožu se ustavimo. Tu smo morali izstopiti iz kamionov. Kamion za kamionom. Ob straneh so stali angleški vojaki z brzostrelkami v rokah. Obrnjene so bile v nas. Zakaj to, če so naši zavezniki? (Prokleti kramarji, da vas nismo poznali; kako drugače bi nas prodajali). Nagnali so nas v nek z deskami ograjen prostor. Tu so nas še preiskali; tudi opremo so pregledali, če ima kdo kaj orožja. Obenem pa tudi kradli ure, fotoaparate in še druge stvari. Kaj to pomeni?

Potem so nas kakor živino gnali na postajo in razdelili po živinskih vagonih. Še par osebnih vagonov je bilo spredaj; bili so določeni za oficirje.

Ko smo se peljali iz Roža do Podrošče, smo imeli še to srečo, da so nam pustili vrata na drugi strani vagona odprta. To nas je precej pomirilo, čeprav se nam je tu nudila zadnja prilika za pobeg. (To srečo je imel samo naš vagon.)

Na Podrošči smo se ustavili. Nekateri, ki so gledali skozi majhna zamrežena okna, so povedali, da je okoli vlaka polno partizanov. Zopet je legla mora na nas. V nekatere vagona so že vdirali in takoj začeli s krajo in psovanjem. (To sem pozneje izvedel.) Nam je bilo to pot še prizanešeno.

Vlak se je začel premikati... Morda še v trdi veri, pa vendar že precej v strahu smo upali, da se še zdaj odpeljemo proti Beljaku in od tam v Italijo. A kaj kmalu smo se začeli pomikati v tunel. „V Jugoslavijo se peljemo,“ je završalo po vagonu. „Prokleti, ki ste nas izdali... Saj ni mogoče!“ Vrak je kaj rekel. Vrata vagona, ki so bila prej odprta, so nam na Podrošči zaplombirali tako, da na beg ni bilo več mogoče misliti.

Pred Jesenicami se je vlak ustavil. Oni, ki so gledali skozi okna, so vedeli povedati, koliko partizanov je na obeh straneh vlaka. Tudi jaz sem stopil k oknu in potem gledal ven vse do Škofje Loke.

Tu se je šele začel sodni dan. Raztrgani vojaki so vdirali v vagona,

kradli in psovali. Tu so tudi že iz prvih vagonov odpeljali naše oficirje in vojne kurate. Odgnali so jih nazaj proti tunelu in tam nekje pobili.

Tako je bilo vse do Škofje Loke. Na neki postaji je vlak obstal. Zveri so vdirale v vagone, kradle, pretepale naše domobrance. Po postaji pa so nas spremljali zverinski kriki podivjanih civilistov: „Pobite bele svinje, — pobijte izdajalce!“

Ves čas sem gledal skozi okno. Tako lepa, pa tako žalostna se mi je zdela takrat Gorenjska. Jesenice so bile še vse razdejane od bombnih napadov. Vas za vasjo se je vrstila; zadaj zaraščeni hribi... Pa sem zagledal še Storžič, Krvavec v sredini, pa se je za hip pokazalo Kokrško sedlo, za njim pa Grintavec...

Misli so mi poromale za dve leti nazaj. Da, dobri dve leti je minulo, odkar sem pobegnil iz nemškega arbeitsdinstta, kamor sem bil prisilno vpoklican. Odzval sem se takrat vpoklicu, pa trdno odločen, da čim prej pobegnem. Samo, da starišem ne bo treba odgovarjati zame. Res sem že po treh tednih skušal pobegniti, pa so me v Celju prijeli. Po enem in pol mesecu zapora sem bil zopet prost v vojašnici. Ker pa so nas po treh mesecih arbeitsdinstta vključil v vojakе (Wehrmacht) in hoteli takoj poslati v Francijo, sem takoj zopet pobegnil skupaj z **Janezovim Poldetom** iz Rateč. Pa so naju v Mariboru ujeli in vrnili še isti dan nazaj; in vendar sva drugi dan, 10. aprila 1943 ob 9. uri zvečer pobegnili iz zapora. Hodila sva peš, večinoma ponoči (saj na vlak si nisva več upala) in po 7 dneh pod Dravogradom prekoračila Dravo. Pod Urško goro sva se sešla s partizani in od tam po dveh mesecih pobegnili zaradi zverinskega početja, ki so ga izvrševali v tem delu slovenske zemlje nad narodom z ubijanjem in požigi.

Naj omenim le dva primera požiga in umora, ki sem ju videl.

Nekega dne, kake tri tedne pred Binkošti, so se razdelili — nekako sto partizanov — v štiri edinice. Ena četa je ostala v okolici Urške gore, druga naj bi šla v okolico Dravograda, tretja pa je šla v Logarsko dolino. Četrti udarni vod — dvanajst partizanov in ena tovarišica —, h kateremu sva bila oddeljena Polde in jaz, smo pa odšli v okolico Železne kaplje

Drugi dan na poti proti Železni kaplji mi reče Ciril (bil je naš vodnik): „Danes zvečer bomo ubili izdajalca.“ Na moje vprašanje, kaj je zakrivil, mi je odgovoril, da so bili pred štirinajstimi dnevi on in še dva druga partizana pri tej hiši. Na steni je visela Hitlerjeva slika. Razbili so okvir, sliko samo pa je moral gospodar pojesti. Nato so ga še prisilili, da je moral pol ure skakati na klop in se vlegati pod klop. Ko so odšli, so mu zagrozili, da ne sme javiti Nemcem. On pa je vseeno čez štiri dni šel v Celovec in tam javil, kaj se je zgodilo. (Seveda zaradi tega niso Nemci ubili nobenega partizana.)

V mraku smo dospeli v neko dolino pod Olšavo. Kakih 150 metrov pred nami na malem hribčku je stala hiša, v kateri se je po Cirilovem pripovedovanju nahajal „izdajalec“. Razdelili smo se v strelce — po 50 metrov drug

od drugega —, da bi na ta način obkolili hišo. Medtem sem povedal Poldetu, kaj bo danes naše delo, in vse, kar mi je pravil Ciril.

Polde mi reče: „Ti imaš najbližje do hiše. Pojdi hitro v hišo in povprašaj, kako je bilo, predno pridemo za tabo.“

Hitel sem, kolikor sem mogel, in kmalu sem bil v hiši.“

„Dober večer,“ pozdravim družino, ki je sedela okoli mize. Bili so pri večerji. Lepo odzdravijo.

„Boste malo kofeta,“ mi takoj ponudijo kavo.

„Ne, hvala,“ bil sem razburjen. „Ali ste vi gospodar te hiše?“ vprašam edinega moškega okoli 50 let. Bili so še: dve ženski okoli 45 stari, ena gospodarjeva žena in dve dekleti čez 20 let, ena od njih z nezakonskim otrokom. Ko mi je potrdil, vprašam naprej: „Ste vi pojedli Hitlerjevo sliko? Zakaj ste šli naznanit Nemcem?“

„Počakajte, gospod, da vam povem: Takrat, ko sem pojedel sliko, je bil v hiši fantek iz vasi, star 12 let, ki je potem po celi vasi raztrobil. Čez tri dni ko sem šel v vas, me vpraša neki kmet, če je res, da sem pojedel Hitlerjevo sliko; da že vsi ljudje govorijo o tem. Drugi dan sem šel v Celovec javit na policijo, boječ se, da bi zvedeli Nemci. Če ne bi javil, bi me gotovo preselili. Bil sem prepričan, da s tem partizanom nisem škodoval, ker so kakorkoli bili Bog ve kje.“

Kmalu nato stopi v hišo Ciril s tovarišico. Brez pozdrava preiskujeta in seveda pobirata vse kar je kaj vredno. Ko obrneta vse tukaj, gresta v sosednji hram in zapreta vrata za seboj. Vsi so se tresli od strahu, ko so zagledali Cirila. Sedaj so pa proseč gledali v mene. Nisem mogel več prenašati. Seveda sem trepetal morda še bolj kot oni. Vstal sem in šel v sobo za Cirilom. Morda sem hotel kaj reči ali ga prositi; ne spominjam se več dobro. Odprem vrata in ju dobim na postelji. Hitro zaprem vrata in bežim ven.

Pred hišo dobim Poldeta. Jokajoč mi pripoveduje, da morajo požgati pod in hlev; da je v hlevu 6 prašičev in 4 krave in vse bo živo zgorelo. Ves v joku in tresoč se mu v kratkem povem, kaj se dogaja v hiši.

Kmalu se odpro vrata. Domači jokajo in prosijo: „Pustite nam ateja!“

Ciril je jih podil iz hiše, slabo oblečene. Nato pok iz pištole... in kmalu nato se pokaže še ogenj. Ko Ciril pride iz hrama, ozmerja druge, ker niso požgali hleva in poda. Gre sam in zažge. Nato gremo dalje.

Ta kmet se je pisal **Seljak**, po domače **Podovšenik**, vas Kopriva pri Črni.

Hotel sem takoj pobegniti, pa me je Polde pregovoril, naj počakava; ko pridemo bližje Jezerskega, pobegneva in vzameva s seboj še druge. Potem gremo v gorenjske partizane, ki ne pobijajo poštenih Slovencev; pač pa se bore za narod proti Nemcem. Kako zelo sva si želela borbe z Nemci. Pa kako nevedna sva bila še takrat; niti slutila nisva, da se za OF skriva komunizem, ki tako lažljivo in zločinsko pripravlja revolucijo...

Tri tedne pozneje, na Binkoštno soboto ali nedeljo, je prišel ves štab

odreda s terenci. Nahajali smo se severno-vzhodno od Železne kaplje. Pod noč smo prišli v Kapliško koprivno do nekega kmeta. Bil sem na straži pred hišo. V hiši jok. To je trajalo kratek čas, ko pride poveljnik do mene in mi reče, naj ostanem jaz in še dva druga pri tej hiši na straži; oni pa da gredo pet minut naprej do drugega kmeta.

Ko partizani odidejo, greva s prijateljem v hišo in vprašam mamo, zakaj je tako jokala. Pravi, da so zahtevali fanta, da bi šel z njimi doli k sosedu, da bi ga poklical, da pride odpret. „Nisem verjela; sem mislila, da ga hočejo odpeljati, pa sem jokala. Sedaj pa je tudi hči šla z njimi“. „Kak človek pa je ta vaš sosed“, sem jo vprašal. Bal sem se, da bodo zopet morili, kakor sem pozvedel iz pogovorov.

„O“, pravi mati, „ta je zaveden Slovenec. Ko je Hitler zasedel Avstrijo, je domači sin pobegnil v Jugoslavijo. Vedno se bojijo, da jih bodo Nemci selili in imajo veliko svojih stvari shranjenih po drugih hišah. Tudi mi imamo nekaj.“

Ves čas nam je lepo stregla z jedačo in z moštom.

Od spodaj pride stražar. Hitro gremo ven.

„O Marija“, zakliče mati, „pa temu požgali?“

Kmalu potem pridejo močno oboroženi partizani. Takoj poiščem Poldeta: „Kako je bilo?“

V hlevu so ustrelili 4 konje in nekaj krav. Ne spominjam se več števila, ki ga je povedal. Druge so bile na planini. Tudi veliko prašičev. Požgali so vsa poslopja, gospodarja pa ustrelili v veži na stopnicah.

Takoj sem hotel pobegniti, pa me je zopet Polde pregovoril, ker da ne vem, kje se nahajam. Res tisto noč nisem pobegnil, sem pa takoj prihodnji dan. Nisem mogel biti več skupaj s temi morilci, čeprav mi je bilo hudo za Poldeta, ko ni hotel z mano.

Za tega kmeta imena in priimka ne vem. Po domače pa se je reklo pri Kariž, vas Kapliška koprivna pri Železni kaplji.

Tokrat nisva pobegnila skupaj. Najprej sem ušel jaz. Polde je prišel po 14 dneh za menoj. Nič nisva vedela, kam bova šla; samo proč od morilcev našega naroda! Pa naj bo to Nemec ali pa lastni brat!

Greva naprej, iz kraja v kraj; toliko časa, dokler ne najdeva po ideji nama podobnih ljudi in vojakov. Njim bova dala svoje moči in svoje zmožnosti; pa če treba tudi življenje v borbi proti vsem sovražnikom našega naroda.

Leto dni potem skoro nisem videl Poldeta; a kmalu ob nastanku go-renjskih domobrancev sva se našla zopet v Škofji Loki na domobranski postojanki.

Ko sem pobegnil od koroških partizanov, sem obšel Železno kapljo, krenil najprej na Belo od tam nazaj čez hribe v Logarsko dolino na Štajerskem, kjer sem naletel na Nemce; od tam na Ojstrico, kjer zopet naletim na nemško patrolo; zopet nazaj v Logarsko dolino, pa na Kamniško sedlo in čez Dolge njive pod Grintovcem na Kokrško sedlo.

Kako sem bil vesel, ko sem po šestih mesecih zopet zagledal svojo Gorenjsko! Kakor otrok sem jokal od sreče, čeprav že dva dni nisem nič jedel in sem imel komaj polovico čevljev na nogah in vse krvave prste.

Zagledal sem se v dolino. Vas za vasjo; potem Kranj in čisto tam v kotu škofja Loka, kjer sem doma. Samo ta pogled je bil zadostno plačilo za vse prestano trpljenje, ki je za bilo mano. O Gorenjska, šele sedaj sem videl kako si lepa! Nikdar več te ne zapustim! Kako sem bil hvaležen Bogu!

Pa sem te še enkrat zapustil... in sedaj se vračam, a drugače kot pred dvema letoma. Takrat sem mislil, da me vse pozdravlja, se vse veseli z menoj.

Danes pa me pozdravljajo kriki ljudi s postaj: Pobijte pse, pobijte bele svinje; pobijte izdajalce!

Ne, niso me boleli ti kriki, tudi strašili me niso. Le gledal sem, če bi morda opazil kakega sočustvujočega človeka. Pa jih ni bilo. Le hribi in polja so čutili z nami.

Toda ne smem delati krivice narodu. Saj ga nisem mogel videti, ker je bil doma. Niti na polju ni bilo videti ljudi, čeprav je bil lep sončen dan...

Vlak se je pomikal naprej. Zbogom, Storžič, Krvavec in Grintavec! Pa ti, Kokrško sedlo, kraj meni nepozabni! Kako lepo se vidi s tebe tam daleč čisto v kotu moja škofja Loka!

Kolikokrat sem ril po spominih, če sem takrat na vlaku kaj mislil na beg, ali če sem imel željo, da bi še rad živel; pa se nikdar nisem mogel spomniti. Vsekakor sem še pred Kranjem sezul škornje in si oblekel špichoze in gojzarice. Tudi žepni nož sem skril za podlogo zadaj v bluzi. Ravno ta nožič mi je pozneje omogočil pobeg. To je bilo Tvoje delo, o Bog; izbral si me med tiste priče, ki bodo pričale o komunističnih grozodejstvih...

Ko smo zapustili Kranj, sem se pririnil na drugo stran vagona do okenca in zopet gledal ven v oddaljene vasi. Stražišče pa ti, Bitne; Zgornje; srednje in spodnje; nato Žabnica, šutna, pa Dolparje. Koliko noči sem prefantoval po teh vaseh, koliko uric pod okni klepetal z dekleti! Približamo se vasi Sveti Duh. Naprej Demšerje. Izza hiš se vidi cerkvica. Hišo za hišo objema pogled. Tam je naša hiša! Da, to je moja rojstna vas; — tu sem doma. Še trenutek in vlak se ustavi. Postaja škofja Loka.

Tam spredaj se sliši vpitje; — že praznijo prve vagone. Že se sliši: „Ven, bele svinje!“ Slišijo se skoki in jokanje; nakar se odpro vrata našega vagona: „Ven, svinje!“. Eden partizanov skoči v vagon in začne s kopitom puške priganjati k izstopu. Vsakdo jo je kako dobil; hitrejši manj, počasnejši pa več. Zraven pa so vpili vse mgoče psovke.

Zadnji sem skočil iz vagona in stekel za drugimi. Na cesti pred postajo smo se ustavili in postavili v 8-stope, kakor so se glasila povelja rdečih.

Ko so prispeli zadnji iz vlaka, se je začel sprevod pomikati naprej proti mestu.

„Kličejo te,“ me opomni; oni, ki je šel zraven mene. Prisluhnem. Bil sem popolnoma otopel; tako me je pretresel pogled iz vagona. Kamor sem pogledal, partizani in sami znanci. Od vseh strani so me klicali, naj grem naprej. Ko sem videl, da se ne bom mogel prikriti, sem stopil iz vrste in šel naprej. Postavili so me na čelo. Kraj mene je kmalu prišel tudi Janezov Polde.

Še so klicali imena: **Klobovs Jaka**, poveljnika loške domobranske postojanke in še tri druge poveljnike bližnjih postojank so postavili prve za menoj. Nato šest drugih; **Gorjanc Lovro** iz Repirnice je v sredi med njimi nosil brigadno zastavo.

Kar vesel sem bil Poldeka, kako pokoncu se je držal zraven mene in kako mirno je odgovarjal domačim partizanom, ki so naju ogovarjali in nama očitali vsa mogoča grozodejstva, ki naj bi jih storila. Večkrat me je tudi opomnil, naj se držim bolj pokonci; saj je skoraj gotovo, da ne bom nikdar več korakal. Ne vem kje je jemal moč; morda je bil le vesel, da je po treh tednih zopet videl domači kraj, čeprav za ceno življenja. Saj je bil skoro dovtipen.

Partizani so zahtevali, naj pojemo. „Da boš pel“, mi reče Polde in začne: „Mi legionarji, mi domobranci“, potem pa še druge.

Ko smo šli skozi Stari dvor, sem videl ljudi, ki so prihiteli, da nas vidijo. Vsi so bili žalostni. Kako milo so nas gledali, kako so čutili z nami! Nikdar vas ne pozabim, niste nas zatajili; kar sram me je postalo, ko sem bil prej tako prepaden... Zopet se mi je vrnila zavest. Zravnal sem se in stopal bolj korajžno, če že ne ponosno. Tudi pel sem iz srca. Samo enega sem se zavedel: Ljudje nas gledajo; ne smejo nas imeti za slabiče.

Ko prispemo v Škofjo Loko (mesto se nahaja pol ure od postaje), je že postalo precej temno. Hvala Bogu, da nismo prispeli podnevu. Mesto je bilo takrat še vse podivjano; kakor tudi druga mesta. Psovali bi nas, posebno domačine, ki smo bili v Škofji Loki na postojanki.

Ko pridemo skozi spodnja grajska vrata (pri Jamniku) na grajsko dvorišče, zavijemo na prvem vogalu na levo in potem drug za drugim po stopnicah. Ob straneh so stali partizani in nas bčili. Na vrhu stopnic oddam nekemu partizanu uro in denarnico s slikami proseč ga, naj to čimprej nese domov in shrani. Ko pridejo domov moji starši, ki so bili takrat tudi begunci, naj da njim, da bodo imeli spomin od mene, ki sem jim pustil to pred smrtjo, ker me bodo gotovo ubili. „Če se pa le kako rešim, bom pa že sam prišel iskat“, sem mu naročil. Fant je bil prisilno mobiliziran in sem vedel, da mi te usluge ne bo odrekel. Vzel je stvari in obljubil, da bo tudi tako storil.

Vsedel sem se med domobrance, ki so že sedeli po podu in jedli. Tudi sam sem vzel iz nahrbtnika nekaj kruha in salame. Začutil sem lakoto; obenem pa sem se še zavedel, da bom rabil moči, če se bom hotel rešiti.

Že po prvih grizljajih me udari nekdo po glavi, da se mi je vse posvetilo in sta mi padla kruh in salama iz ust. Udarec; so padali tako na

gosto, da niti nisem mogel pogledati kvišku, kdo je, ki me tako mlati. Kri mi je zalila obraz. Ko je čez čas prenehal, je zahteval, da moram vstati. Pred mano je stal **Vraničarjev Drago**, star komunist, v gozdu od 1941 leta. Kakor so povedali ljudje, je imel čez 100 umorov na vesti.

V rokah je imel nemško brzostrelko model 42; še vso krvavo. Držal jo je za cev in zopet začel udrihati po meni. Trikrat me je zbil po tleh. Kri mi je curkoma lila z glave.

Potem so me vlekli v bunker. Še na poti v bunker sem jih precej dobil.

Tisto noč sem jih sploh dobil. Ko so vlačili še druge, so me spotoma prebunkali. Povem, da ne mislim na tiste udarce, ki sem jih dobil z roko. Tolkli so nas s pištolo po glavi, z bičevko; največ pa so bili s kopiti.

Ko se je zdanilo, so šele začeli s pravim pretepanjem. Kar podajali so nas drug drugemu. Kadar se jim je hotelo posebne zabave, so poklicali dva domobranca ven na dvorišče, in tam sta morala ta dva sama drug drugega pretepati. Jaz sem bil dvakrat med izvoljenimi.

Prvikrat sem imel pred sabo fanta iz Golice iz Selške doline, ki me je precej dobro mazal. Seveda je bilo zraven tudi precej tovarišic, ki se niso mogle dovolj nasmejati pri taki zabavi.

Drugič pa mi je stal nasproti **Pušar Jaka**, po domače **Burjevčev** iz Puštala, 19 let star fant. Nikoli ga ne bom pozabil, kako junaško se je obnašal. Prvič je moral udariti on. Dvignil je roko in se komaj dotaknil mojega lica. Kar zgrozili so se tovariši; in tovarišice so zacvilile nad tako predrznostjo. Zbili so ga po tleh in kakor obsedeni skakali po njem. Ves krvav se je dvignil. Tedaj bi moral udariti jaz. Komaj sem se ga dotaknil. Planili so name. Tako se je ponovilo tri ali štiri krat. Vsakokrat so naju premlatili, potem pa naju komaj živa odvedli nazaj v bunker. Ko so se vrata zaprla, sva se pogledala. Imel je vesele oči in zadovoljen je bil, čeprav ga je moralo močno boleti, ker je bil šele prvikrat močno tepen. Tudi jaz sem bil vesel; — še je bila volja med nami.

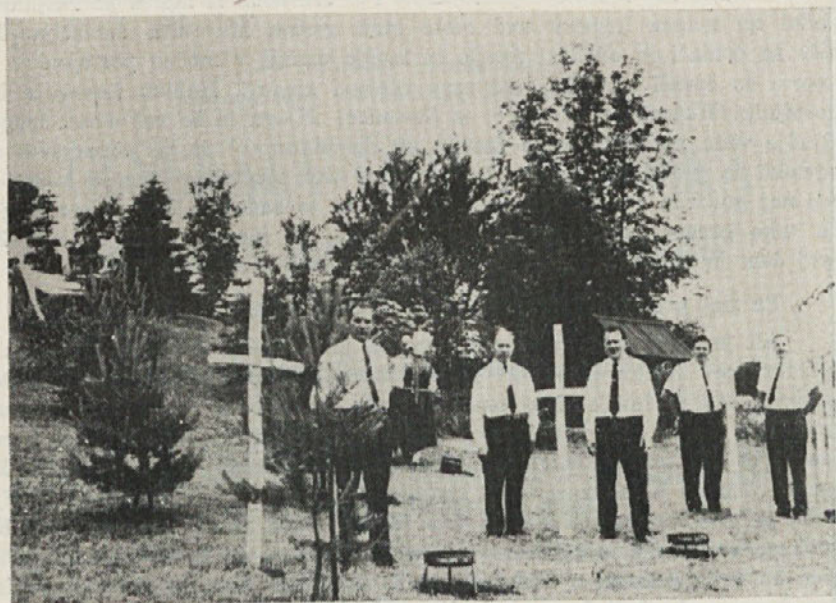
Zopet sem začel misliti. Videl sem, da je rešitev iz tega položaja nemogoča; torej čim prej smrt, da ne bo več tega groznega trpljenja. Mislim sem, kako in kaj bi napravil, da me čim prej ubijejo; obenem sem se pogovoril z Bogom za sedaj, pa prosil, da me čimprej reši muk.

Med tem časom sem bil še parkrat tepen. Ko so me pretepali, sem jih prosil, naj me ubijejo, če sem smrt zaslužil; toda jaz nisem nikdar položil na partizana roke, če je bil ujet. Naj me ne pretepajo več! Seveda ni nič pomagalo.

Minil je torek, dan groze, ki ga ne bom nikdar pozabil, dan ki ga ni mogoče opisati, ne predočiti enemu, ki ni bil nikdar v komunističnih kremenpljih.

Naj omenim še ljudi, katere sem si ta dan posebno zapomnil.

Kdo iz škofje Loke in okolice in tja iz obeh dolin ni poznal **Zalogarjevih**, dveh iz **Dolenje vasi** v Selški dolini: **Karel** in **Rudi**, oba čez meter

„Narod naš dokaze hrani“, je zapisano pod sliko kamnitega slovenskega knjezjega prestola na Koroškem. — Na zgornji sliki pa vidimo pet živih dokazov komunističnih zločinov in danes prinašamo opis rešitve enega izmed njih.

80 visoka. Vsak dan sta vozila iz doline les na postajo. Kako lepe konje sta imela kako očiščeno vprego! Pa sama kot cvet; kako rada so ju videla dekleta! V bunkerju sta stala skupaj, tik pri vratih; kakor, da sta hotela s svojimi močnimi telesi ščititi nas manjše. Še ganila se nista, ko so ju pretepali. Videl sem, kako je partizan udaril Rudija z vso močjo z bikovko po glavi. Rana je zazijala in vlila se je kri po čelu, ob nosu in ustnicah; z brade je drla na bluzo in hlače. Ravna črta, kakor on sam! In ni se ganil; kakor da ni čutil bolečin. Bil je poveljnik domobranske postojanke v Goričanah. Njegov brat Karel je bil pa pri nas, pomočnik mitraljezca. Ubili so ju. Kje, ne vem; jaz sem bil takrat že svoboden.

In drugi iz naše postojanke, ali naj vas naštevam po imenih? Preveč bi bilo pisanja; in tudi mnogo imen sem pozabil. Ko opisujem enega, mislim na vse.

Pa Črnovrhčani, trn v peti rdečim. Kot risi udarni. Kadar je pokalo v soških hribih, smo dejali: Črnovrhčani jih mažejo. Grozen je bil njihov davek, ki so ga plačali ti pošteni fantje in možje, ker so tako zvesto branili svoje domove. Od 130 domobrancev, ki so bili vrnjeni, so jih pomilostili sedem; in še od teh je eden po tednu doma umrl.

Omenim naj Muretovo postojanko. Pol ure hoda iz mesta po Poljanski dolini na malem hribčku nad cesto stoji močna **Muretova** domačija. To hišo so domači in okoliški fantje in možje utrdili v močno postojanko, iz katere so čuvali okoliške vasi pred rdečimi roparji. **Habjan Lovro** je bil poveljnik (**Hučenka** po domače; iz Gresnice). Njega in še več deset drugih (ljudje vedo povedati točno število 40 domobrancev) iz te postojanke so odveli iz gradu na to domačijo in tam žive zmetali v domači vodnjak. Ali naj govorim o njih poštenosti; saj je že to zadosten dokaz, ker so jih na tako grozen način pomorili. Da, pošteni in idealni borci so bili. Za svoj dom in vero, za ves slovenski narod so dali svoja življenja.

Pa naj grem naprej po dolini v Gorenjo vas.

Ali je sploh kdo na Gorenjskem, ki še ni čul o junaštvu gorenjskih domobrancev in njih disciplini? Prva straža Gorenjske. Koliko borb in zmag so izvojevali ti fantje! Naj omenim, kako junaško so se borili ob koncu leta 1944 ko je cela partizanska divizija napadala to postojanko s tremi topovi in več težkimi minometi. Štiri dni so napadali: juriš na juriš. Za vsako ceno so hoteli zasesti to postojanko in jo uničiti. Pomoč iz Škofje Loke je prišla počasi. Treba je bilo razbiti rdeče zasede po grebenih. Ko pridemo v Gorenjo vas, kdo more popisati veselje teh fantov, kako z užitkom so pripovedovali o borbi, ki se je odigrala. Kar nas iznenadi vrisk domobrancev, ko šest fantov pripelje zaplenjen partizanski top. Šest prostovoljcev se je zbralo, udarili so za bežečimi partizani in jim zaplenili top. To je bilo veselje. Pozabljeni so bili dnevi v bunkerjih brez jedi; nihče več ni mislil na pogorišča hiš. Gorenjska postojanka ima svoj top, ki so si ga fanti sami priborili!

Večkrat sem se mimo grede ustavil med temi fanti. Kak zaklad je bil njih poveljnik **Homcov Janez** iz Žirov! Vedno, ko mislim na te fante, mi stoji pred očmi **Zajčev Viktor** iz Žirov, komaj 18 let star. Lep, velik fant; pa tudi velik po dejanjih. Večkrat me je povabil na streljanje s puško, kdo bolje zadene. Kako ponosen je bil, ker je odlično streljal. Kakor, da je to bolj važno od vsega drugega. Rad sem ga imel; kakor vse korajžne fante.

Še vedno se nisem umiril. Vsi so že pospali po bunkerju; čepe, sede, drug vrh drugega; samo trije smo ležali na tleh, ker smo bili najbolj razbiti. Sedaj je bil že nekaj časa mir in tako se mi je začela vračati moč. Prvikrat, odkar so me imeli rdeči v rokah, sem pomislil na starše, ki so ostali v Vetrinju. Kako bodo žalostni, ko bodo zvedeli, da so me ubili, in kako bodo živeli, saj si ne bodo znali nič pomagati. Pa dekle, ki je tudi ostalo v Vetrinju; tako rad sem jo imel, pa bom moral sedaj umreti. Že se mi je vračala želja po življenju. Če bi padel v boju kot vojak. Sedaj me bodo pa pobili brez odpora in niti za moj grob ne bo nihče izvedel. Kakor nam je to pel **Molov Lojze** iz **Binkla**. Da niti vrane ne bodo vedele za naš grob!

Ob 25-letnici nasilne smrti
ustanovitelja Slovenskega domobranstva

GENERALA LEONA RUPNIKA

BO ŽALNA PROSLAVA S SV. MAŠO V SLOVENSKI HIŠI

v nedeljo, 5. septembra 1971

Vabimo vse Slovenke in Slovence, a prav posebno vse protikomunistične borce na številno udeležbo, da s tem počaste spomin zaslužnega slovenskega moža.

Starešinstvo DSPB Tabor
Argentina

Ali je res nemogoče, da bi se rešil? Misel mi je šla na partizane in vse, ki so nas pretepali; kako divji so bili in brez srca! Pa kako oblastno se nosijo, pijani od zmage! Pa pred mesecem in prej; kako so bežali! Zločinec nikdar ni junak. Ali se res ne boš poskušal rešiti, mi je prigovarjal notranji glas. Že sem potipal nož, ki sem ga imel skritega zadaj v bluzi za podlogo. O, da bi bil vsaj Polde tukaj; takoj bi naredila načrt. Pa ga ni bilo v bunkerju. Čudno. Prišel mi je na misel sklep, ki sva ga naredila v Nemčiji. Da pobegneva; pa če nas takoj ubijejo. Nemška vojaka ne bova!

Vedno bolj sem bil svež. Tisoč misli se mi je podilo po glavi. Nazadnje sem bil odločen in po tem tudi že prepričan. Načrta še nisem imel; pa sem se v odločitvi, da jutri pobegnem, popolnoma pomiril in tudi takoj raspal.

Sreda 31. maja. Postavil sem se na noge. Vse se mi je vrtelo v glavi, vse me je bolelo, da bi gotovo padel, če ne bi stali tako nagosto, da sem se lahko opiral na druge. Med vrati je stalo nekaj partizanov. Mislil sem si: Sedaj bodo zopet začeli s pretepanjem. Bom zopet jaz prvi na vrsti?

Pokličejo Klobovs Jaka, poveljnika škofjeloške postojanke. Ko odide ven, se vrata zapro. Čez kake pol ure se vrata zopet odpro; pokličejo mene.

(Sledi)

Odmevi na našo Belo knjigo

I.

Spoštovano založništvo „Tabor“!

Sem sestra kaplana Lada Piščanca, umorjenega v Cerknem 3. februarja 1944. V vaši Beli knjigi ste ga omenili na 186. strani. Vse, kar ste zapisali, je točno; a žal tudi vse, kar vemo o bratovi smrti. Še sedaj po 27 letih ne vemo za njegov grob; in kar je še najbolj žalostno, še vedno ga grobo napadajo in nesramno blatijo. Tako Tone Svetina v svoji Ukani, ki sedaj izhaja kot podlistek v Primorskem dnevniku.

Rada bi vam tu navedla še ostala imena umorjenih skupaj z obema kaplanoma, in sicer: 1. **Pavla Paa** — učiteljica, stara okrog 25 let, ki je živela sama z mamo Antonijo. Po hčerkinini smrti je skoro poblaznela. Tekala je po vasi in vpila, da se bo že izkazala pravica, da je bila njena hčerka nedolžna. To pa partizanom ni bilo pogodu. Še istega leta na praznik Vnebohoda so jo ustrelili; in da bi prevpili njene krike, so ves čas igrali na harmoniko. Skupaj z njo so umorili še neko drugo žensko, a za ime ne vem. Sledijo: 2. **Filip Bevk** — kmet (za leta ne vem) 3. **Pavla Sedej** — stara okrog 35 let, nečakinja škofa Sedeja, šivilja, ki se nikdar ni brigala za drugo, kot za svoje delo in cerkev ter sorodnike. Ni bila poročena, stanovala je skupaj s sestro; 4. **Anton Mlakar** — kmet; 5. **Janez Ambrožič** — kmet; 6. **Rudolf Bogataj** — kmet; 7. **Karlina Zorzut** — zasebnica neporočena, stanovala pri sestri, ki so imeli trgovino zelenjave v Cerknem; 8. **Angela Ržen** — neporočena, stara okrog 35 let, sestra duhovnika Ivana Ržena, ki je sedaj v Gorici; 9. **Katarina Mozek** — mlada poročena žena, tudi nečakinja škofa Sedeja, pričakovala je otroka; 10. **Malka Purgar** — 29-letno dekle, kandidatinja za samostan. Bila je nadvse idealno dekle. Ko so v oktobru leta 1943 zaprli brata Lada, sestro Marto, ki mu je stregla, in očeta, ki je bil takrat v Cerknem in jih ves teden vlačili s hriba v hrib, se je sestra tako hudo prehladila, da je bruhala kri. Malka bi morala tiste dni v samostan v Ljubljano v noviciat. Ko je videla, da je sestra Marta tako hudo bolna, je ostala pri njej in ji vso zimo stregla. Marta je 2. februarja, ko so prišli po brata, še vedno ležala. Hoteli so tudi njo odpeljati. Lado jim je povedal, da je hudo bolna. Hoteli so jo videti. Ko so prišli v sobo, je bila tam tudi Malka Purgar. Odločno je povedala, da Marta ne more iz hiše, ker že vso zimo leži. „Prav“, so ji odgovorili, „že ko jo tako braniš pa pojdi ti namesto nje!“ In tako je šla nedolžna Malka v smrt namesto moje sestre Marte. Sledijo še: 11. **Franc Rojc** — kmet; 12. **Albert Kavčič** — kmet.

Med petnajstimi je še poleg kaplana Sluga ki ste ga že imenovali, tudi

trгоvec **Josip Bavcon**. On pa se je iz groba rešil s prestreljenim očesom in se zmešal, sam ne ve kako, na poti, ki vodi proti Gorici. Zatekel se je k bratu krojaču tu v Gorici, nato odšel spet k družini v Cerkno. Tam so ga aretirali, odpeljali v Ljubljano in ga nato spet poslali domov. A iz njega ne hoste zvedeli besedice. Vsi so že poskušali, a zaman. Verjetno so mu zagrozili s smrtjo, če bi kaj črnil. Skupno je 15 pobitih 3. februarja 1944 v Cerknem

Hvaležna sem Vam za vse, kar naredite za naše drage mučence. Bog naj Vas še nadalje podpira pri tem plemenitem delu. Prepričana sem, da bo prišel čas, ko se bo njihova nedolžnost zasvetila kot sonce v sramoto vsem, ki so jih mučili in pobili.

Prav iskren Vas pozdravlja

Zora Piščanc

P. S.: Knjigo „Andrejka“, ki je izšla leta 1970 pri goriški Mohorjevi družbi, sem posvetila prav Pavli Paa.

II.

J. L. Suárez, 21. junija 1971

Spoštovana ga. Zora Piščanc!

Vaše spoštovano pismo z dne 24. maja t. l. sem prejel. Prav lepa Vam hvala.

Zadovoljen sem, da ste nam izpopolnili našo Belo knjigo, ki se je za tik pripravljala par let. Podatki so se zbrali predvsem tu v Argentini, USA in Kanadi. Vemo, da ni in ne bo nikoli popolna, ker nam manjkajo dokumenti, sezname, ljudje in priče, ki bi vse to lahko izpovedali. Naša protikomunistična organizacija Tabor ima svoj glavni odbor v Clevelandu — ZDA, kjer je zgodovinski referent. Tam so se zbirali podatki in tam se je tiskala knjiga. Vaše dragocene podatke bom poslal v Cleveland, da tam izpopolnijo to knjigo.

Do Vas, gospa, imam naslednjo prošnjo: Prosil bi Vas, če nam dovolite objavo Vašega pisma v celoti ali delno, seveda s kraticami, če tako želite, ker so pismo in podatki dragoceni. To bi objavili v našem protikomunističnem glasilu Tabor, ki se tiska tu v Buenos Airesu, in kjer sem jaz predsednik konzorcija glasila. V Gorico pošiljamo več izvodov Tabora. Upam, da Tabor poznate.

Vaš zaključek pisma mi je nad vse drag, ko pišete: Hvaležna sem Vam za vse, kar naredite za naše drage mučence. Skušamo in skušali bomo tudi v bodoče obdržati na te naše mučence — brate trajen spomin.

Pričakujoč Vaše pošte

Vas iskreno pozdravljam

Ing. A. Matičič

Gorica, 28. junija 1971

Spoštovani gospod Matičič!

Hvala za prijazno pismo. Seveda Vam dam dovoljenje, da lahko objavite moje pismo v celoti. Še zahvaljujem se Vam da na tako lep način branite nedolžnost naših mučencev. Če že komunisti svoje heroje proslavljajo, zakaj bi mi o naših, le njim na ljubo molčali. Še vse premalo jih omenjamo vse premalo o njih pišemo, kakor da bi se jih sramovali. In vendar so bili najidealnejši sinovi slovenskega naroda.

Ne vem, če sem Vam v pismu omenila, na kak način je Tone Svetina v svoji Ukani umazal mojega brata. Če si on upa take gorostastnosti pisati o mojem nedolžnem bratu, naj bi se mi sramovali ga braniti? Dvakrat sem g. Svetini pisala in mu povedala, v kakšni zmoti je, če mojega brata prikazuje kot izdajalca in perverzega človeka.

Zato pa sem Vam toliko bolj hvaležna, da gledate na mojega brata kot na čisto žrtev komunističnega nasilja.

Želim Vam, da bi v Taboru, ki ga dobro poznam, osvetlili še marsikatero resnico nam, ki verujemo v nedolžnost naših mučencev, v tolažbo, rdečim krvnikom pa v sramoto in v izpraševanje vesti.

Iskreno pozdravljeni

Zora Piščanc

II. občni zbor Zavetišča dr. Gregorija Rožmana

Dne 27. junija 1971 se je vršil drugi občni zbor zavetišča dr. Gregorija Rožmana, pred katerim je daroval sv. mašo č. g. Jože Guštin za pokojne člane zavetišča.

Malo pred občnim zborom je izšel Glasnik št. 5, informativni list zavetišča, v katerem so bila poročila o delovanju zaključene poslovne dobe; tako je bila javnost in članstvo že na tekočem o poslovanju.

Po pravilih zavetišča se je letos volila ena tretjina izvršilnega odbora; namestniki, nadzorni odbor in izpraznjena mesta.

Izvoljeni so bili: predsednik Matevž Potočnik, podpredsednik Ivan Ahlin; odbornika: Ivan Makovec in Stane Mustar; namestniki: Janez Kožar, č. g. Jože Guštin, Pavle Novak, Janez Janežič in Božo Šušteršič; nadzorni odbor: dr. Jože Dobovšek, Jože Žerovnik in Franc Gričar. Na izpraznjena mesto so bili izvoljeni še poleg predsednika in podpredsednika: namestnik tajnika prof. Vinko Logar, namestnik blagajnika Polde Lah in odbornik Jože Grabnar st.

Obzirnost in dvom

V uvodniku Svobodne Slovenije, leto XXX (24), št. 26 (Buenos Aires, 1. 7. 1971) je td (sourednik dr. Tine Debeljak) pod gornjim naslovom zapisal tudi sledeče:

Vse (te) frakcije in celotna emigracija priznava kot svoj duhovni temelj narodnost in krščanstvo. Vendar so med njim razlike, katerih ena se je npr. pokazala ob smrti dr. Kreka: ta izraziti branilec narodnosti in krščanstva, predstavnik emigracije, je dobil v nekem izrazito izseljenskem mesečniku v svobodnem svetu samo 9 vrstic nekrologa, dočim ima v istem listu vsak umrli izseljenec več prostora in toplejši spomin. Kakšni oziri so vplivali pri tem kriteriju? Do domovine? Do izseljenskih delavcev? Gotovo pa na zavest celotnosti emigracije.

Ko pravilno tolmačimo očitek pisca teh besed, si ga dovoljujemo vprašati: Kakšnih nekrologov je bil vseh 25 let po smrti deležen v Svobodni Sloveniji še vse bolj izraziti branilec narodnosti in krščanstva gen. Leon Rupnik, ki je v polnem ognju komunističnega naskoka na našo sveto zemljo na čelu svojih domobrancev zaklical vsemu svobodoljubnemu človeštvu: svobodni sveta, združite se! Za Boga Narod — Domovina! ter za ta svoj klic šel na čelu v Večrincu opeharjenih 12.000 bojevnikov v mučeniško smrt? Ga nista — med drugimi — tudi Svobodna Slovenija in njen Zbornik še preko pozabljenega groba krivično prikazovala in celó obrekovala, ko bi že sam molk bil zadosti graje vreden? Še gornje besede je pisec dal v tisk, ko je bila mimo že tudi letošnja spominska proslava v Buenos Airesu, in v poročilu o njej Svobodna Slovenija ni omenila besedice o tem, kar je slavnostni govornik povedal o nastanku domobranstva? — Naj še sprašujemo? — Kdor je zasledoval naš emigracijski tisk vsa minula dolga leta, bo na gornje besede našel sam preveč vprašanj, ki bi jih bilo v zvezi s tem primerno postaviti; posebej, če se spomni, zakaj je sploh in prvenstveno prišlo do dveh organizacij protikomunističnih bojevnikov, katerih glavnino vendarle predstavljajo domobranci — tu in tam... Še mogočna, ne samo nas, ampak ves svobodoljubni svet združujoča domobranska idejna osnova: Bog — Narod — Domovina ni deležna priznanja, temveč na njeno mesto vsiljujejo sicer lepo Cankarjevo literarno vodilo: Mati, Domovina, Bog... — In potem tarnamo, da naša mladina ne išče svojih idealov v naši mogočni revolucionarni polpreteklosti... Šele po vsem tem se lahko s piscem gori navedenih vrstic upravičeno sprašujemo: Kakšni oziri vplivajo pri tem kriteriju? Do domovine? Do izseljenskih delavcev? In pribijemo: Gotovo pa vplivajo na zavest celotnosti emigracije!

In mi...?

Kljub zaroti molka, ki prav tako, kot okoli naše vetrinjske žaloigre, mogočni zainteresirani dejstveniki skušajo po sili vzdrževati okoli Katyna, poljsko politično predstavništvo ne miruje. Ne mine takorekoč mesec, da ne bi s kakšnim dejanjem podrezali v spečo svetovno vest. Poleg tega, da so že sami razpečali kopice dokumentarnega gradiva, so znali zainteresirati in pridobiti za svoje delovanje tudi publiciste svetovne veljave. Tako je npr. pred kratkim izšla dokumentarna knjiga, ki jo je napisal poznani Louis Fitz-Gibbon pod naslovom: Katyn, zločin brez primere. (Louis Fitz-Gibbon: Katyn, a Crime Without Parallel; Tom Stacey Ltd., 1971, str. 285). Istočasno je Poljska zveza v Veliki Britaniji (20, Queen's Gate Terrace, London S. W. 7.) junija letos zopet razposlala primeren dopis naravnost vladam 71 (!) držav, 5 mednarodnim organizacijam (med njimi tudi Združenim narodom) ter 56 emigrantskim združenjem...

Tako delajo Poljaki!

In mi, ki lahko pokažemo na vetrinjski zločin, kateri je še bolj brez primere kot Katyn...?

Upajmo, da bo naše skupno politično predstavništvo po najnovejši dopolnitvi Narodnega odbora hitro in temeljito nadoknadilo vse doslej zamujeno, pa pri tem ostalo na višini pravičnega prikaza našega domobranstva, ki postaja iz dneva v dan bolj svetel zgled za vse svobodoljubno človeštvo...

Tájanje...

Ko so se okoli leta 1956 začeli prvič bolj „resno“ tajati napeti odnosi med sovjetskim rdečim imperializmom in svobodnimi demokracijami na Zahodu, je v krvi utionila svobodna misel na Madžarskem... — Ko je junija 1968 NATO (v takoimenovanem Atlantskem paktu povezana obrambna organizacija svobodnih demokratičnih držav) sprožila prosluli „Signal iz Reykjavika“, da bi za postopnim, obojestranskim zmanjšanjem oboroženih sil v Evropi prišlo do boljših odnosov, je Sovjetska zveza odgovorila z vdorom v češkoslovaško... — Sedaj smo zopet prav v sredi vsestranskega tájanja... In kdo bo sedaj na vrsti? Romunija? Ali pa mogoče še prej Jugoslavija...? Saj bo potem obkoljena in izolirana Romunija itak padla sama kot piškava hruška...

Tema za razmišljanje

Zavest nevarnosti nam jo pomaga premagati; zapirati oči pred njo, je višek neumnosti!

Eduardo Benot

Križarji

Pisano v letih skrivanja od 1945—1948 po rešitvi iz jame v Kočevskem Rogu

Mladi križar, v boju hraber,
ne obupa on nikdar!

Njega pota so poštena,
pest njegova iz jekla.

Saj po žilah se pretaka
kri slovenskega junaka.

V boj, v boj, v boj, za dom v boj!

Mladi križar, v boju hraber,
v tebe upa narod naš.

Mesta, trgi in vasi,
polja, reke in gore,

Turjak, Kočevje in Vetrinje
naše svetle so svetlinje.

V boj, v boj, v boj, za dom v boj!

Križarjem se zdaj pridruži,
saj še ljubiš narod svoj,

kliče zdaj te domovina
v ta poslednji sveti boj.

Bo popolna naša zmaga,
ko uničimo sovraga.

V boj, v boj, v boj, za dom v boj!

Mladi križar, v boju hraber,
v tvoje stopamo vrste.

Rdeče strgajmo okove,
bratom sčistimo grobove!

Umrli so za dom in vero;
naše bodi torej geslo:

V boj, v boj, v boj, za dom v boj!

V boj in sovragu kletemu smrt!

ZANIMIVI PABERKI

ENA NOTRANJSKA IZ ZLATE DOBE TIHOTAPSTVA

Ko so leta 1918 po naši neumnosti prilezli Italijani na Javornik in Snežnik ter zaprli mejo se je Notranjskem razvila nova trgovina — tihotapstvo. Ta trgovina ali obrt sta bili sicer združeni z veliko nevarnostjo, vendar je bil zaslužek bajen. Ljudje so se bili tako razvadili, da ni nihče več hotel de'ati. Težko si dobil delavca, še težje voznika. Za gostilničarje so prišli zlati časi. Prišlo je tako daleč, da tihotapci in njihovi sodelavci niso hoteli več piti navadnega vina, ampak so zahtevali največkrat „vrelo vino“. Denar in čas nista bila vprašanje, če je kazalo, so krokali nepretrgoma dva dni in dve noči.

Tako se je zgodilo, da je nekoč krokal v taki družbi tudi Rjavčkov Tone. Kdo ga ni poznal na Notranjskem? Marsikakšno je „našpilal“, nekoč je pa tudi sam „gori plačal“, kakor je imel navado reči, ker je popival v nedeljo in v ponedeljek, čeprav je vedel, da bo moral iti v ponedeljek po konje na Hrvaško.

„Kaj boš hodil spat! Boš jutri zvečer na vlaku spal. Daj nekaj kovačev

sprevodniku, pa te bo zbudil v Zagrebu," so mu prigovarjali ostali krokarji.

Tone je res tako storil. V ponedeljek zvečer je na Rakeku vstopil na vlak in stisnil dve sto dinarjev sprevodniku v roko:

„Gospod, sem nekaj bolan pa bi rad malo zadremal, zato vas prosim, če bi me hoteli v Zagrebu zbuditi.“

„Kar mirno zaspite, gospod. Brez skrbi! V Zagrebu vas bom, če bo treba, s silo doli vrgel.“

Rečeno, storjeno. Tone se zavleče v samski kupe, se vleže na klop in sladko zaspi. Noč je minila, da ni vedel kdaj. Okrog sedme ure pa zasliši po peronu kričanje:

„Beograd, izlazi, Beograd!“

Tone ni mogel verjeti. Pomane si oči in pogleda skozi okno. Res je, to ni Zagreb. Hitro poišče sprevodnika in ga očitajoče pobara:

„Dal sem vam lepo napitnino, vi ste me pa pripeljali v Beograd!“

Sprevodnik bruhne v smeh se zavrti na eni nogi in se tolče po kolenih. Tone je mislil, da je znorel pa pokliče policaja:

„Šta je, šta je?“

Sprevodnik se reži še dalje in komaj iz golca iz sebe:

„Kaj bi se ne smejal, ko sem pa v Zagrebu nekega gospoda s silo vrgel iz vagona, ker se je upiral. Jaz sem ga zamenjal s tem gospodom.“

„O tristo judov, zdaj sva pa dva „gori plačala“, zastoka Tpne.

ENA ZA PARAPSIHOLOGIJO

Zadnjič je po televiziji v Argentini zopet predaval o parapsiholoških pojavih „padre Quevedo“ iz Brazilije. Mimogrede je s precejšnjo spretnostjo pokazal več trikov, katerih skrivnosti povprečen poslušalec ni mogel doumeti. Zato je bil tudi učinek njegovih izvajanj ravno nasproten temu kar je hotel on doseči, namreč: pobijati vpliv vražarstva, raznih spiritistov, mazačev in hipnotizma na ljudske množice. Trdil je, da ni nobenih skrivnostnih sil in da med mrtvimi in živimi ni nobene zveze, češ da parapsihologi že več kot sto let devljejo k mrtvim posebne šifre da bi nezmotno ugotovili, da se je prav isti mrtvec povrnil s šifro, ker bi bila v tem primeru samo njemu znana. No, do danes se ni še nihče povrnil, tako da so vsa pripovedovanja o vrnitvah in prikazovanjih mrtvih le plod domišljije, bolne fantazije, sanj ali pa prevar s pomočjo več ali manj spretnih trikov, kakršnih se je tudi pater posluževal. Ker pa teh trikov ni hotel odkriti, se mu je zgodilo ravno tako, kot se je pripetilo nekemu slovenskemu učitelju v Ljubljani kmalu po prvi svetovni vojni, ko je kot navdušen Jugoslovčan hotel otrokom v četrtem razredu na vadnici dokazati da med Slovenci in Srbi ni nobene razlike v govoru, češ da se med seboj popolnoma razumemo. Uspeh učiteljevega dokazovanja je bil tak da je na koncu ure neki deček vstal in rekel:

„Gospod, jaz sem že slišal nekega Srba, pa ga nisem nič razumel.“

Isto je doživel pater Quevedo, ker je dokazoval, da je nesmiselno mo-

liti mrtvim, ker nam oni ne morejo prav nič pomagati, zato ne smemo od njih pričakovati nobene pomoči. Pač pa moramo moliti Boga, ker edino On lahko dovoli čudež, če hoče, in edino on lahko posreduje pomoč. Zato tudi čudežnih zdravljenj ni, ampak je vse sama sleparija, zato si je on vpricho poslušalcev pretaknil dolgo umazano iglo skozi vrat (pravilno skozi kožo) in se mu ni prav nič zgodilo. No in uspeh dokazovanja, da ni nobenih skrivnostnih sil, ni prav tako nobenega čudeženega zdravljenja, je bil, da je naslednji dan neka bogata dama v Buenos Airesu ponudila patru nič več in nič manj kot 15 milijonov pesov, če bi jo hotel zdraviti od neke težke bolezni. To se pravi, da je ona bila prepričana vkljub patrovem dokazovanju, da ima on neko čudežno moč, s katero lahko bolnika ozdravi. Ne vemo, če je pater ponudbo sprejel, najbrž ne.

Ko sva se pa zadnjič prav o tem razgovarjala z g. Terčičem, pa pristopi g. dr. Tine Debeljak in pravi:

„Tega pa ne vesta, da je padre Quevedo slovenskega izvora!“

„Kako to, če je pa pater javno povedal, da je španec in da je zapustil v španiji svojo zaročenko, svoje starše in domovino in da se izvrstno počuti v novi domovini, Braziliji,“ sva ugovarjala.

„Že, že, toda njegovi predniki so prišli iz Slovenije in so se imenovali Kobikajvedel, kar so španci skrajšali v Kobikaivedo, Kobvedo in nazadnje v Kevedo=Quevedo.“

Pater je sicer poudaril, da govori kot parapsiholog-znanstvenik, ne pa kot teolog-duhovnik; najbrž zato, da se ne bi kdo pohujševal nad njegovimi izvajanjmi. Ko so ga vprašali, če je res možno, da kdo komu slabo želi, da prizadeti lahko zbolí in celo umrje, je pater pritrdil, da je to znanstveno možno. To se imenuje telepatija ali prenos misli, ne pa hipnotizem, ki je mednarodno prepovedan. V takem primeru pa mora prizadeti sam sebe prepričevati, da ni holan, in mora to misel odločno pobijati, ker bi sicer mogel pasti v neko depresijo in celo zboleti.

Prav o tej točki bi bilo pametno malo natančneje pomeniti se z g. patrom, kajti gotovo ste že vsi včasih doživeli, da vas je kakšna misel mučila kot satan in si je niste znali razložiti, a še težje iznebiti se je. Na kmetih pravijo, če kdo pade v nesrečo in se to ne da razložiti, da mu je zavdano ali „zacoprano“.

Škoda, da nismo imeli priložnosti, da bi prosilil patra, da bi nam obrazložil skrivnost nekega dogodka, ki se je zgodil v predmestju Buenos Airesa v Carapachayu dne 28. aprila 1970.

V ulici Martín Rodríguez je stanovala v svoji hiši neka poročena gospa, suhe in visoke postave. Bila je precej čudaške narave in že od nekdaj je imela rada živali, posebno pse, katere je gojila na svojem domu. Sčasoma se jih je nabralo kar čez 40. Imela je tudi nekaj kokoši in še kakšno mačko. Verjetno, da je ta pasji duh moža nekoliko motil, ker je zadnje čase ostajal kar v mestu, kjer je imel trafiko. Domov ni prihajal.

Zgodilo pa se je, da je začelo v Carapachayu primanjkovati talne

vode in občina je poskušala z novimi vrtanji. Poslala je skupino delavcev ki je pripeljala s seboj velikega ovčarskega psa, „ovejero alemán“ so ga imenovali. Ta orjaški „ovejero“ je bil tam priklenjen in je čuval orodje in stroje. Morda so ga delavci bolj slabo hranili, ker nekega dne je prišla v njegovo bližino kokoš, ki je bila last „kraljice psov“, kakor so jo sosedge krstili, pes je skočil, zagrabil kokoš in jo umoril. Gospa ga je pa strašno zasovražila, toda do živega mu ni mogla priti, ker je bil pes le prevelik.

Usodnega dne, 28. aprila 1970, ko je bil „día del animal“, je gospa okrog poldne pometala po pločniku, ko se je nenadoma ozrla proti psu, stekla k njemu in ga začela tolči z metlo po glavi. Strah in groza! Pes se je odtrgal, skočil na gospo, jo podrl na tla in zasadil svoje strašne zobe naravnost v vrat gospe. Potem jo je vlekel še en kvader daleč. Prišla je policija, ki je psa sicer ustrelila, toda gospa je bila že mrtva.

Ta smrt nas spravlja vsekakor v neke dvome. Prvič, kako to, da je gospo popadla taka sveta jeza, da se je spravila na psa, ko je vendar že nekaj časa preteklo, odkar je požrl kokoš. Drugič, kako to, da se je pes razmeroma lahko odtrgal, če je pa bil tam že pol leta priklenjen. Tretjič, kako to, da se je vse to zgodilo prav na „día del animal“.

Morda bi nam mogel tu pomagati pater „Kobikaivedo“. Neka soseda nam je zaupala, da je pokojni gospej neka ciganka prerokovala z roke, ko je bila stara okrog 16 let in ker ji ni nič plačala, jo je ciganka pogledala s strašnimi očmi in ji zagrozila:

„Čuvaj se živali, psi bodo tvoja smrt.“

Morda je hotela pokojna gospa dokazati, da ne da nič na vraže, ker je imela vedno rada pse.

Ali ni tudi Cezarja svaril postopač:

„Id marčevih se boj!“ in Cezar je šel vkljub svarilu v senat, kjer so ga zarotniki še isti dan umorili.

In koliko primerov bi lahko še našli, ko so bile razne osebe opozorjene na nevarnost, a so vkljub temu lezle v smrt. Kralj Aleksander je bil opozorjen, zato je Kraljico poslal z vlakom v Francijo. Kennedy je baie tudi slutil nesrečo pa je vkljub temu šel v Teksas. Le naš Tito je pa „velik lisjak, ta pa ne bo nasedel coprniji.“

Izgleda, da je tudi mož pokojne „kraljice psov“ bolj previden, ker je dal hišo na prodaj in sam ni hotel tam stanovati. Hiša je bila šele po enem letu prazna. Kaj pa če ni bila hiša zakleta. Kobikajvedel, človek!“

V domovini je preminul oče našega društvenega kurata, rev. Jožeta Guština, kateremu ob bridki izgubi izrekamo iskreno sožalje!

V Argentini je umrl dr. Vinko Zorc, bivši ljubljanski odvetnik in podpredsednik izvršnega odbora Slovenske demokratske stranke. Žalujočim sodnikom izrekamo občuteno sožalje!

MED VRŠACI TRESKA

(Nadaljevanje)

Domobrancem so se pričeli ježiti lasje. Bilo je skoro nemogoče odgovarjati in braniti položaj. Line v bunkerju so morale biti pri vsakem hudem žvižgu zaprte, ker bi sicer imeli zadetek znotraj... Le še posamezni rafali so zaustavljali sence... Pred bunker so vrgli bombo z dimom, da bi z umetno meglo lažje dinamitirali žico in potem preko lukenj naredili zadnji naskok.

„Vencelj, ti brani levo stran, jaz desno, ker bomo partizane imeli vsak trenutek v jarkih!“

Ni dobro skončal besede, ko je priletela ročna bomba pred jarek. Za njo druga.

„Juriš, juriš, juriš,“ je zatulilo z vseh strani. Mine so ponehale. Prešli so v naskok. Dim bomb se je redčil v mrzli noči. Luna je zadnjič pokukala izza oblaka. Njeni srebrni prameni so prerezali noč in razsvetlili polje. Med dimom so se premikali partizanski minerji, ki so hoteli nastaviti dinamit med bodečo žico in raztrgati ovire okoli bunkerja, da bi odprli pot drugim za juriš.

Biček je bolj zavpil, kakor dal povelje: „Za menoj!“

Sklonjen je pretekel do skrajnega konca jarka in že videl prve partizanske minerje. Pokajočih granat se ni bal. Padel je na rob in spustil ves rafal. Tedaj je pričel žreti šarc. V naglem krogu je pošiljal rafal za rafalom v gnečo partizanov. Del žice je odneslo s treskom in partizan je obvisel na njej. Ročna granata je priletela naravnost predenj. Nagonsko jo je pograbil in jo vrgel nazaj. Kmalu nato se je v zraku razpočila. Pri njemu sta še stala dva domobranca z brzostrelkama in z rafali sekala vrzeli pred žico. Šaržerji so se jima nevarno praznili.

Na nasprotni strani je nastalo vpitje. Pod silnim napadom min in partizanskih minerjev, ki so pretrgali žično ograjo, se je posrečilo skočiti prvim trem partizanom v jarek. Domboranca na skrajnem koncu sta bila mrtva. Vencelj je skočil v zadnjem naporu in napadalce dobesedno prerezal. Imle je zadnji šaržer municije. Skozi razdrto žično ograjo se je hotela usuti skupina partizanov. Vencelj je spustil zadnji del rafala med nje. Spustil je brzostrelko in potegnil izza pasu ročno bombo. Vrgel je prvo in drugo... Nato je prijel za pištolo... Z druge strani je zapel šarc. Sence so se udrle v zemljo... Pred luknjo je nastala praznina...

Mrtvi partizani v jarku so z izbuljenimi očmi še gledali v smrtni grozi. Vencelj je stopil preko njihovih trupel k ležečima domobrancema in poslušal. Narahlo ju je stresel. Eden je bil mrtev; drugi je bil ranjen v ramo. Zbudil se je iz nezvesti in zaječal. Takoj so bili pri njem domobranci.

Prvo, kar je Vencelj spregovoril, je bilo: „Municija! Municija! — Napolnite šaržerje; se bo znova začelo.“

Vojak je pobiral prazne šaržerje v jarku in tekel v bunker, da jih bodo napolnili.

„Nehaj eden in pojdi iskat municijo“, je zavpil Biček.

Prvi je skočil in mrzlično tekkel po jarku v bunker. Že po poti je vpil: „Municijo za šarca in finke!“

Takoj jo je dobil in tekkel znova na položaj. Kaseto je skoraj vrgel pomagaču v roke. Ta jo je naglo odprl in podal prvi šaržer Bičku, ki je skoraj ležal izven jarka in podiral prihajajoče sence.

Mrtvim partizanom so pobrali orožje. Bil je mitraljezec s pomagačem in tretji z brzostrelko. Vencelj se je šele sedaj zavedal, da je le malo manjkalo, pa bi padel bunker. Pri mrtvih partizanih so našli dokumente. Udarne četa Vojkove brigade.

„Zato so tako napadali, hudiči!“ — je mrmral Vencelj.

Veliko ni bilo mogoče govoriti, ker je vse pregluševalo hudo pokanje in vpitje okoli vasi.

Mrtvega in ranjenega domobranca so prinesli vojaki v bunker. Biček jih je samo gledal. „Rafal sta dobila čisto od blizu“.

„Imamo prvega mrtvega in dva ranjenca. Partizani jih imajo veliko več. Poleg teh treh je treba samo tiste pošteti, ki so pustil svoje kosti na žici“.

„Dobro preglejte partizane, če so mrtvi... To bi bila lepa, da bi jo nam ti zagodli. — Koliko municije še imamo?“ „Dovolj“, se je oglasil domobranec, ki je razdeljeval municijo. „Izgubili nismo ničesar, zaplenili pa smo lahko zbrojevko in italjansko brzostrelko“.

„Še kaj drugega?“ je vprašal Biček.

„Še“, je dodal Vencelj. „Smo šli do luknje v mrežo pogledat in smo potegnili noter še eno zbrojevko, dve brzostrelki z veliko naboji in 3 Mauser puške. Vse to so pustili na položajih, ko so se umaknili. V bližini smo tudi videli več senc moških teles. Ti so gotovo mrtvi. — Luknjo smo nekoliko zavlekli, kar se je pač dalo... So zopet pričeli obstreljevati“.

Vsem se je šele sedaj pokazala napetost boja in nevarnosti, v kateri so se nahajali. Mrzlično so prižgali cigarete.

Biček je hodil od vojaka do vojaka in jim dajal požirek žganja: „Da se pokrepčaš, ko si se tako dobro boril“, je hvalil vsakega posebej.

Okoli bunkerja je nastala tišina. Domobranci so znova stali na položajih.

Pomoč napadeni postojanki je bila organizirana z mrzlično hitrostjo. Vse bližnje loške postojanke so poslale svoje odvišne moči. Na večer je bila skoncentrirana vsa sila v škofji Loki. Pred polnočjo so krenili na pot. Glavnina s kamioni in komoro je prodirala po cesti, ki pelje v Poljansko dolino. Udarne četa je preko hribov in dolin zarezala ravno pot proti napadeni postojanki. Izvedeni vodiči so jo neopaženo vodili po skritih stezah

in bližnjicah. Spopada s partizanskimi zasedami ni bilo vso noč. Domobranske izvidnice so skrbno tipale teren in pravočasno opozarjale udarno četo na parizane.

Na večer drugega dne je prišlo do kratke borbe med izvidnicama. Domobranci in partizani so skoraj trčili. Zaropotalo je na obeh straneh in partizani so se hitro umaknili.

Preko hriba je prihajal odmev streljanja in se izgubljal v večerni mrak tja v dolino. Z nočjo je streljanje naraščalo. Jek težkega orožja je rezko odmeval v noč.

Poveljnik udarne čete je zbral vse vodnike na kratek posvet. Dal jim je navodila za nadaljno pot.

„Položaj je postal mnogo bolj resen“, je govoril, „ker partizani sedaj vedo, da smo na njihovem terenu.“

Udarne četa se je razdrobila v vode. Tako so prodirali v strelcih, ogibajoč se vsake gozdne poti. Dolge veje smrek so ovirale hiter premik in marsikotera cev puške se je zapletla mednje. Hoja je postala počasnejša in veliko bolj previdna. Vsak ropot ali šum jih ustavil. Ura je lezla preko polnoči. Regljanje strojnic in pušk se je mešalo z detonacijami težkih min in nosamezni strelji iz topa.

Malo pred zoro je četa kratko počila. V nizkem smrečju so vodi zavzeli položaje. Domobrancem se je poznala živčna napetost. Mnoge je spreletaval strah, da ne padejo v partizansko zasedo.

Poveljnik je bil znova z vodniki. „Napad se stopnjuje“, je začel. „Naši so že dva dni oblegani. Kakor je razvidno iz streljanja, morajo biti partizani že v vasi med hišami. Na postojanki morajo biti že v veliki stiski zaradi municije. Ne verjamem da jo imajo še veliko. Naša naloga je sedaj, da pridemo do partizanskega obroča kar mogoče neopaženo in jim pademo v hrbet, da tako vsaj za nekaj časa razbremenimo postojanko v vasi. Kolona ne more biti zelo daleč v dolini in iz Ljubljanske Pokrajine bo gotovo prišla pomoč. Samo hiteti moramo, da ne bo prepozno.“

Z zoro so se pričeli premikati vodi. Hodili so v kratkih presledkih drug za drugim. Iz smrečja so prišli v nizko goščavo. Pričela se je dvigati megla. Niso videli pedi naprej. Vojaki so se prijeli za roke, do se niso izgubili. Prešli so ozko dolino in se znova pričeli vzpenjati v hrib. Sonce je počasi prodiralo v belo morje. Pod vrhom se je raztrgalo. Nastajal je lep sončni dan.

Z vrha se je videlo v oblegano vas. Poveljnik je motril z daljnogledom vso dolino pod seboj in lahko razločno videl vse premike partizanov. Zazeblo ga je po vsem telesu, ko mu je oko obstalo na bližnjih hišah okoli postojanke. Bil je siguren, da so partizani prodrli že v vas. Boj se vrši med hišami. Ni bilo časa za premišljevanje.

„Pasti jim moramo čim bliže v hrbet in priti v stik z domobranci na postojanki“, mu je zašumelo po glavi.

Sledilo je povelje: „Polovica udarne čete prične z napadom na vas.

Ostali del udarne čete zasede v hribu položaje in zavaruje hrbet. Nato se prične tudi ta previdno premikati v dolino.“

Vodi so se pričeli razmikati in domobranci so se razvrstili v strelce. Pričeli so prodirati po pobočju. Gozd je počasi ostajal zadaj. Nizko grmičje je sililo v travnike. Zo njimi so ležale njive, ki so prehajale v sadovnjake.

Vijugaste kače so se počasi spuščale navzdol. Partizani niso streljali iz zased. Napetost je naraščala. Z vsakim korakom se je stopnjevala. Prvi domobranci so prišli do njiv. V hribu je bilo tiho.

Vodnik je zmajeval z glavo: „Zlomka, ali nas ne vidijo, ali je past“.

„Da bi nas zamenjali z partizani je skoraj nemogoče.“

Z jutranjo zoro se je borba za vas še poostrila. Poveljnik Kern je videl resnost položaja. Vedel je, da partizani poskušajo vas prerezati na dvoje. Zato je dal poročniku Iztoku povelje za umik; iz zgornjega zunanjega dela vasi.

„Juriš, juriš,“ se je trgalo med detonacijami in regljanjem avtomatičnega orožja. Prilisk je naraščal z vso silovitostjo. Partizani so bili v cestnem jarku pred domobranskim položajem.

Poročnik Iztok je nemirno opazoval premikanje senc. Zazdelo se mu je, da se v cestnem jarku nekaj giblje. Časa ni bilo za premišljevanje. Strojničarju je samo pomignil in pokazal smer. Zavpil je: „Požanji vse, kar pride iz jarka ven. Jih imamo pred nosom“.

Sledilo je samo kratko povelje: „Prevalite se preko ceste in nato po jarku do prve hiše. Dva mitraljezca ščitita umik; nato se potegnemo še ostali.“

V cestnem jarku se je nekaj premaknilo. Iztok ni ničesar premišljeval: dve ročni bombi sta mrzlično zleteli; naprej v jarek. Strajničar je spustil rafal.

„Za menoj!“ — mu je zavpil Iztok in sta se zavalila preko ceste v zaklon.

Po cesti je žgalo, da je odnašalo kamenje.

Iztoka je nekoj zaskalelo in brzostrelka mu je skoraj padla iz roke. Prijel se je za bolečo mesto in videl, da krvavi. Strojničar je to opazil in samo zaupil: „Sanitejec, poročnik Iztok je ranjen.“

Previdno je vrgel strojnico na rob ceste. Pomagač mu je samo podajal šaržerje. Partizani so bili na drugi strani ceste.

V zraku je nekaj zažvižgalo.

„Ročna bomba; pazi!“

Pomagač se je samo sklonil. Nagonsko sta skočila nazaj in stekla po jarku. Bila sta zadnja.

„So naju pustili sama. Malo je manjkalo in bi padla partizanom v roke,“ se je šele sedaj zavedel strojničar.

(Sledi)

PROŠNJA

- 8 Ko ste pregledali sezname v Beli knjigi, ste brez dvoma zasledili napake v podatkih, imena mrtvih oseb, ki niso v seznamu, imena še živečih oseb.

Ker se naše delo nadaljuje in še daleč ni končano, Vas vljudo prosimo, da nam vse te popravke in podatke, kakor tudi vse druge pripombe sporočite na naslov, kjer se tudi knjiga naroči:

- 10 TABOR,
1439 Larchmont Road,
Cleveland, Ohio 44110,
USA.

IZ PISEM

Sidney, 7. 6. 1971.

Uprava slovenskega lista „Tabor“!

G. pater Bernard Ambrožič mi je poslal med drugim tudi revijo „Tabor“.

Revija mi je zelo všeč in bi želel, da mi jo pošiljate redno z letalom. Prosim, če mi pošljete vse številke letošnjega letnika nazaj.

Vašega dela sem zelo vesel in je na pravi poti. Treba je vztrajati.

Najlepše želje in pozdrave od

K. J.

DAROVALI SO:

ZA INVALIDSKI SKLAD:

N. N. 10.—

V TISKOVNI SKLAD TABORA:

N. N. 9.—

Vahtar Alojz, San Justo 9.—

N. N. 50.—

ZA ZAVETIŠČE:

N. N. 6.—

Logar prof. Vinko, Ituzaingó 4.50

Janežič Janez, San Justo .. 20.—

Tomažević Lovro, San Justo 10.—

Grabnar Jože st., Haedo ... 20.—

N. N. 60.—

Šturm Franc, Ramos Mejía . 300.—

Mušič Ivo, Capital 100.—

Perovšek Anton, R. Mejía .. 200.—

Žužek Lojze, Ramos Mejía .. 2.—

Andrejak Anton, Haedo 26.—

Zupan Herman ml., L. de M. 26.—

N. N. 1.22

Jakše Janez, Kanada 30 dol.

Družina Vadnjal, Martinez, in družina Cuderman iz Capitala sta darovali rabljeno pohištvo. Hvala!

Mesto cvetja za pokojnim Franjom Holy:

Bujas Drago, Florida 20.—

Mesto cvetja za pokojnim dr. Zorc Vinkom:

Langus Milan, Capital 90.—

N. N., Ituzaingó 50.—

Urbanc Peter, Kanada 20 dol.

Bitenc dr. Boris, Perú 20 dol.

SLOVENSKO ZAVETIŠČE JE DELO VSE SLOVENSKE EMI-
GRACIJE IN NIHČE NIMA PRAVICE ZASLUG. VSA PRA-
VICA JE PRAVICA REVEŽEV, ZASLUGA PA PRIPADA NA-
ŠIM MRTVIM. SLOVENSKO ZAVETIŠČE JE IZGOVORJENI
KOT POMOČI POTREBNIM SLOVENCEM.

VSEBINA

China en América Latina	193
Obsiki ali romanja (F. S.)	194
Finska — zelena oaza (J. Brencelj)	198
Nepozabnim v spomin (V. D.)	201
Odmevi na našo Belo knjigo	212
Za beležnico	215
Križarji (F. Kozina)	217
Zanimivi paberki	217
Med vršaci treska (M. Amon)	221
Darovali so	III

Correo
Argentino
Sucursal
J. L. Suárez
(Bs. As.)

TARIFA REDUCIDA
Concesión Nº 8133

FRANQUEO PAGADO
Concesión Nº 2619